

Simon Stevin

Engelse vloedgolf overspoelt universiteit

De Universiteit van Twente (een technische universiteit) heeft besloten om met ingang van 1 januari 2020 Engels te gebruiken als officiële voertaal. De universiteit gaat in het nieuwe jaar Engels niet alleen als leidende taal gebruiken bij de opleidingen (dat was al zo), maar ook voor alle officiële documenten, vergaderingen en sollicitaties. Een zoveelste stap in de verengelsing van onze universiteiten. De universiteit beweert dat het besluit voortkomt uit de wens van de opleidingen en de studenten zelf: *'Dertig procent van onze studenten en medewerkers komt van buiten Nederland. Als je iedereen mee wilt laten doen, moet je een taal gebruiken die iedereen snapt. Maar we zullen het heus niet verplichten dat iedereen ook in de sociale setting Engels praat.'* Dit is de bekende tactiek van de Nederlandse universiteiten: eerst de opleiding verengelsen en zo-doende de sluis open zetten voor buitenlandse studenten. En dan vervolgens zeggen dat de buitenlandse studenten niet uitgesloten mogen worden.

Politiek

Zelfs vanuit de Nederlandse politiek is een reactie gekomen. Kamerleden hebben vragen gesteld. Wij geven enkele voorbeelden.

Vraag SP: *"Hoe verhoudt de beslissing van de UT om vanaf 1 januari Engels als voertaal te gebruiken zich met de Algemene wet bestuursrecht, waarin staat dat bestuursorganen en onder hun verantwoordelijkheid werkzame personen de Nederlandse taal gebruiken?"* Antwoord minister: *"Artikel 2:6 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) regelt de taal die als hoofdregel wordt gehanteerd door de bestuursorganen in het bestuurlijk verkeer. Richting studenten dient de universiteit dan ook als hoofdregel in het Nederlands te communiceren. Op deze hoofdregel worden twee uitzonderingen gemaakt, namelijk wanneer bij of krachtens de wet een andere taal is voor-*

geschreven of toegestaan (eerste lid) en voor het geval het gebruik van een andere taal doelmatiger is en de belangen van derden daardoor niet onevenredig worden geschaad (tweede lid)."

Vraag PVV: *"Deelt u de opvatting dat met de algemene verengelsing die de universiteit wil doorvoeren het gezag van de wet, van de Staten-Generaal en van u als minister op flagrante wijze wordt ondermijnd, en bent u voornemens om dat gezag onmiddellijk te herstellen door de universiteiten op te dragen af te zien van dit brutale voornemen?"* Antwoord minister: *"Indien u met deze vraag doelt op het gezag van de huidige wet en het gezag van de Staten-Generaal en mij als minister, als het gaat om het wetsvoorstel taal en toegankelijkheid dan is het van belang te benadrukken dat dit wetsvoorstel ziet op de onderwijstaal: de taal waarin het onderwijs wordt verzorgd en de examens worden afgenomen. Het wetsvoorstel noch de huidige wet ziet op de voertaal*

Zelfs hier moet Engels gesproken worden

die buiten het onderwijs wordt gehanteerd op de universiteit.”

Vraag CDA: *“Hoe verhoudt het besluit van de Universiteit Twente, om het Engels als enige officiële voertaal te gebruiken, zich met artikel 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) over het verbod op discriminatie, waaronder op grond van taal?”* Antwoord minister: *“Artikel 14 van het EVRM regelt het verbod op discriminatie. Het artikel schrijft voor dat het genot van de rechten en vrijheden die in het verdrag zijn vermeld moet worden verzekerd zonder enig onderscheid op welke grond dan ook, zoals taal. Ik heb geen aanleiding om aan te nemen dat bij deze beslissing van de Universiteit Twente sprake is van discriminatie van een persoon of personen op grond van taal.”*

Zoals gewoonlijk worden de Kamerleden bediend met nietszeggende antwoorden. De minister zegt feitelijk dat de voertaal buiten de lessen om vrij is en ter beoordeling van de instelling zelf staat.

Media

In Trouw van 6 januari gaat Annette de Groot, emeritus-hoogleraar taalpsychologie aan de UVA, op dit onderwerp in, onder de titel: ‘Alleen Engels op de universiteit leidt juist tot buitensluiting in plaats van de beoogde inclusiviteit’. Zij stelt onder meer: ‘De Gedragscode Voertaal van de universiteit bepaalt dat in principe in alle situaties Engels de voertaal is.

In informele situaties wordt het gebruik overgelaten aan de betrokkenen. Ook dan moet de taalkeuze plaatsvinden met inachtneming van het inclusiviteitsuitgangspunt. Dit betekent volgens de toelichting: als er in een gezelschap een niet-Nederlands-talige aanwezig is, moet worden overgegaan op het Engels (ook bij de koffieautomaat). Dit is het zogenaamde ‘louter-Engels-beleid’. In het artikel wordt ook hoogleraar Ger Groot aangehaald: ‘De reactie op die misstand (voertaal alleen Engels) is gewoonlijk dezelfde als die waarmee dictatoriale leiders de tekorten van hun systemen plachten te verklaren: niet het idee is fout; de uitvoering ervan is nog niet radicaal genoeg. Nadat het Nederlands als instructietaal sindsdien al is geëlimineerd uit de meeste universitaire opleidingen, is het louter-Engels-beleid de radicale volgende stap in de verengelsing van onze universiteiten.’

Standpunt

De huidige ontwikkeling komt niet uit de lucht vallen. Vorig jaar in september zijn deze besluiten reeds aangekondigd. Dit geldt ook voor de Universiteit van Eindhoven, eveneens een technische universiteit. Taalverdediging vindt de jongste ontwikkeling een grof schandaal. Dit is een goed voorbeeld van een bijna dictatoriale cultuurpolitiek, uitgevoerd door bestuurders van een instelling die uit de algemene middelen wordt betaald. De onderwijswet wordt overtreden en de politiek laat dit toe. De voornaamste reden voor deze verengelsing is het streven naar meer studenten om zo te kunnen groeien. Hier is geen sprake van binnensluiten, maar van buitensluiten (van Nederlandstaligen). Het wordt tijd dat de overheid optreedt tegen deze vernielers van de Nederlandse taal en cultuur. Als een terreurorganisatie in het buitenland cultureel erfgoed vernielt, staat iedereen verontwaardigd te roepen. In het onderhavige geval is ook sprake van vernieling van cultureel erfgoed, maar houdt iedereen zijn mond. Er zijn over deze zaak Kamervragen gesteld. Of dat iets uithaalt, valt te betwijfelen, gezien de vorengenoemde antwoorden van de minister. Er moet meer gebeuren. Wat Taalverdediging betreft dient de politiek nu in beweging te komen: ontnem de universiteiten hun zelfstandigheid en breng ze onder direct gezag van het ministerie van onderwijs. Voer het Nederlands weer in als de enige voertaal in de universiteiten en geef ontslag aan de bestuurders die verantwoordelijk zijn geweest voor de onwettige verengelsing van de afgelopen jaren.

Vouwblad Taalverdediging

In onze vorige Nieuwsbrief hebben we u de Zweedse taalverdedigersorganisatie “Språkförsvaret” voorgesteld. Daarin kwam het vouwblad dat onze Zweedse collega’s hadden laten drukken ter sprake. We kondigden aan ook een dergelijk vouwblad te laten drukken. Dat zou in deze Nieuwsbrief meegezonden worden. Door onvoorziene omstandigheden is er enige vertraging ontstaan, zodat we de meegezending moeten uitstellen tot de volgende Nieuwsbrief. Onze verontschuldiging voor dit uitstel.

“Hunebed Highway” in Drenthe

De provinciale weg N34 in de provincie Drenthe loopt van Zuidlaren naar Coevorden, een afstand van 88 kilometer. De meeste hunebedden in Drenthe liggen in de buurt van deze weg. In juli 2018 is de weg omgedoopt tot ‘Hunebed Highway N34’. Deze omdoping vond plaats in aanwezigheid van staatssecretaris van economische zaken, Mona Keijzer, en gedeputeerde voor toerisme in de provincie Drenthe, Henk Brink. De nieuwe naam is een verwijzing naar de bekende toeristische route in de VS, ‘Route 66’, een historische route van bijna 4000 kilometer. In het kader van de omdoping heeft de provincie Drenthe hier en daar langs de weg naamborden aangebracht met een beeldmerk dat gebaseerd is op die van ‘Route 66’ in Amerika. Zie de foto.

De bedoeling van deze kermis is het bevorderen van het toerisme in het Hondsruggebied, het gebied waar de N34 doorheen loopt. Er wordt met name gedoeld op Chinese toeristen. Het gaat niet alleen om de hunebedden, waarvan er 47 langs de

N34 liggen, maar ook om de dorpen en landschappen in deze streek. We laten de gedeputeerde aan het woord: *‘Het bekt lekker. Zie het als een publiekstrekker van alle moois wat hier te zien is. Chinezen zitten nu vaak in Giethoorn en Amsterdam, waar het overvol is. We merken dat Drenthe enorm in trek is, want wil je echt even tot rust komen, dan is Drenthe een alternatief.’*

Op de webstek van de “Hunebed Highway Businessclub” staat dat de N34 een beleevingsweg moet worden met een internationaal karakter. Dat het een weg moet worden waarvan de inwoners een trots gevoel krijgen en bezoekers een vakantiegevoel. Tevens wordt gestreefd naar een verhoogde ‘beleefbaarheid’ van de N34 die moet resulteren in de ‘beleefbaarheid’ van het achterland. Voorwaar een verheffend proza.

Het spreekt vanzelf dat Taalverdediging dit soort ontwikkelingen met gemengde gevoelens volgt. Wat opvalt is het onvermogen en de onwil om zich in de eigen taal en cultuur uit te drukken en men schaamt zich er blijkbaar ook niet voor om zo te handelen. Het is verder vreemd om dit te doen onder de noemer van toerismebevordering. Zouden al die Chinese bezoekers behoefte hebben aan de ervaring van een Amerikaans aandoend pretpark? Die komen toch voor wat bijzonder is aan Nederland en Drenthe? De oorzaak van dit alles ligt bij het zwakke cultuurbesef van de mensen, die dit soort acties op touw zetten. Die vinden Drenthe helemaal niet de moeite waard. De enige vraag die telt is, hoe er met het merk Drenthe geld verdiend kan worden. En dan is blijkbaar alles geoorloofd. Geld verdienen is belangrijk, maar dit moet niet ten koste gaan van de eigen cultuur. Met enig gemak zou een andere naam bedacht kunnen worden: Hunebeddenweg of Hondsrugweg, maar dat is blijkbaar niet exotisch genoeg. Nog beter zou zijn om dit vernoemen van wegen achterwege te laten. Er is al gekkigheid genoeg in de wereld.

Nederlands in Duitse supermarkt

Ons kaderlid Lupo Scholtens uit het Drentse Assen komt veel in het buitenland, onder andere in Oost-Friesland. Hij wilde daar laatst iets in een supermarkt kopen en werd bij het binnentreden aangenaam verrast door de winkelschrijven die ook in het Nederlands waren gesteld.

“Against English”

Onder de titel: “Against English, pleidooi voor het Nederlands” verscheen in november 2019 een bundel artikelen onder samenstelling van Lotte Jensen, Niek Pas, Daniël Rovers en Koen van Gulik. Volgens de samenstellers gaat het om een pamflet tegen de verengelsing van de wereld en een pleidooi voor diversiteit, te beginnen met het Nederlands.

Het Engels heeft het Nederlands al bijna verdrongen aan de universiteiten en neemt sluipenderwijs het middelbaar en lager onderwijs over. Onze media? Helemaal ingericht op Amerikaanse voorbeelden, alsof er geen andere nieuwsbronnen bestaan. Met de dominantie van de taal komt ook de dominantie van het denken. Het Anglo-Amerikaanse wereldbeeld bepaalt de kijk op economie, politiek en overheid.

In de inleiding worden de hoofdlijnen genoemd. Dit boek is geboren uit verzet tegen het overmatige gebruik van het Engels. Het gemak waarmee op Engels wordt overgeschakeld is niet meer dan een teken van hijgerige onderdanigheid. In taalkundig opzicht is de alma mater voorlopig ver verwijderd van inclusief denken. Alleen voor Engelstaligen is de universiteit een ‘safe space’. In onderzoek en publicaties is het Nederlands nagenoeg uitgeroeid.

De bundel bestaat uit een 20-tal artikelen. Te veel om op te noemen. We maken een uitzondering voor twee wat dieper gaande artikelen. Annette de Groot, emeritus-hoogleraar taalpsychologie benadrukt de nadelige gevolgen van het Engels op de kwaliteit van het onderwijs. De taalvaardigheid in de tweede taal is altijd veel kleiner dan in de eigen moedertaal. Uit onderzoek blijkt dat onderwijs in het Engels leidt tot slechtere studieresultaten dan onderwijs in de eigen taal (in het artikel wordt voorbij gegaan aan het feit dat ook bij gelijke studieresultaten er sprake kan zijn van een nadeel voor studenten). De auteur geeft duidelijk aan dat de verengelsing is begonnen als gevolg van het systeem van bekostiging van de universiteiten. Zij worden per student betaald: Universiteiten hebben er dus belang bij om zoveel mogelijk studenten aan te trekken. Dat werkt echter niet voordelig uit omdat het totaal beschikbare bedrag niet evenredig stijgt met het aantal studenten. Dit is de reden dat de universiteiten nu op de rem gaan staan.

Ad Verbrugge benadrukt het feit dat de universiteiten ook een maatschappelijke functie hebben: ‘Helaas zien Nederlandse universiteiten het niet meer als hun taak om onze eigen taal te verrijken met ‘vertalingen’ van wetenschappelijke kennis en inzichten voor een breder publiek. Zij hebben hun kritische verhouding tot het proces van mondialisering al lang verloren en zijn juist een van de aanjagers daarvan geworden. Niet alleen waar het gaat om academisch onderzoek, maar ook wat betreft hun onderwijs richten zij zich op de wereldmarkt’. En verder: ‘Hoewel we leven in een

tijd van media, informatie en communicatie is de zorg voor de taalvaardigheid aan onze universiteiten de afgelopen decennia aanzienlijk teruggelopen. De verengelsing van het academisch onderwijs, die zo een tien jaar geleden werd ingezet, versterkte dit proces. Omwille van een zo groot mogelijke instroom van studenten uit de gehele wereld werden academische onderwijsprogramma’s geheel Engelstalig gemaakt. En werden de minimumeisen voor het taalniveau drastisch naar beneden bijgesteld. Het is van groot belang dat studenten goed Engels leren. Maar globalisering is geen afdoende reden om het academisch onderwijs volledig te verengelsen: wetenschappelijke publicaties mogen dan overwegend in het Engels geschreven zijn, het grootste gedeelte van de studenten heeft helemaal geen wetenschappelijke ambities en komt doorgaans te werken in een maatschappelijke en zakelijke omgeving waarin de beheersing van het Nederlands nog steeds zeer relevant is. Dat geldt ook voor studenten die een exacte opleiding volgen. Daarnaast wordt nu ook de goede beheersing van Nederlands in het voortgezet onderwijs steeds minder belangrijk. Dat heb je immers niet meer nodig om te gaan studeren. Zo kalft de interesse en de liefde voor de Nederlandse taal en cultuur verder af’.

Taalverdediging is blij met de nieuwe bundel. De bundel heeft in de media veel aandacht gekregen. De titel van het boek is echter wat ongelukkig. Wij willen graag geloven dat de titel sarcastisch bedoeld is, maar zo komt het niet over. Het is tactisch niet verstandig om te zeggen dat je tegen het Engels bent. Dat geeft de tegenstanders alleen maar ruimte om af te doen aan de uitgangspunten van het boek.

Omstreden onderwijswet aangenomen

De Wet taal en toegankelijkheid is aangenomen door de Tweede Kamer op 11 december 2020. De voortgaande internationalisering van het onderwijs vraagt volgens de minister om maatregelen om de toegankelijkheid te handhaven en de rol van het Nederlands in het onderwijs te bewaren. Zij komt met dit voorstel omdat de grote aantallen buitenlandse studenten en de verengelsing van het onderwijs het Nederlands als academische taal onder druk zetten. Ook kunnen Nederlandse studenten zich moeilijker inschrijven bij populaire opleidingen die een limiet stellen aan het aantal studenten.

Enkele onderdelen van de wet:

- De onderwijsinstellingen dienen zich mede te richten op de bevordering van de Nederlandse uitdrukkingsvaardigheid. De nieuwe wet maakt het mogelijk om bij Algemene Maatregel Van Bestuur nadere invulling te geven aan deze verplichting.
- De hoofdregel blijft dat opleidingen in beginsel in het Nederlands worden verzorgd. In de oude wet was een uitzondering mogelijk als er een noodzaak bestond. In de nieuwe wet geldt: een uitzondering is mogelijk als een andere taal dan het Nederlands in het belang is van het verwerven van de kennis, het inzicht of de vaardigheden die een student bij het afronden van de opleiding moet hebben verworven (meerwaarde).
- De instellingen krijgen de verplichting om beleid vast te stellen met betrekking tot de procedure waarmee, en de inhoudelijke gronden waarop wordt overgegaan op een andere taal dan het Nederlands. De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) zal vooraf toezien op deze verplichting.
- De minister beoordeelt vooraf of de instelling een capaciteitsbeperking ("numerus fixus") kan invoeren. De minister biedt instellingen verder de mogelijkheid om een "numerus fixus" vast te stellen voor het anderstalige deel van een opleiding en niet voor het Nederlandstalige deel. Deze bepaling is opgenomen om de toegankelijkheid van het onderwijs voor Nederlandstalige studenten te waarborgen.
- De instellingen worden middels een algemene maatregel van bestuur verplicht minimaal een kostendekkend tarief voor het collegegeld in rekening te brengen aan niet-EER-studenten (EER betekent: "Europese Economische Ruimte" en bestaat uit de EU-landen plus IJsland, Liechtenstein en Noorwegen).

Taalverdediging vreest dat de nieuwe wet geen beletsel zal zijn voor de verdere verengelsing van het hoger onderwijs. Die vrees bestaat ook bij de Raad van State, de instantie die adviseert over nieuwe wetten: de Raad van State twijfelt er ernstig aan of de voorstellen van de minister, om vat te krijgen op de instroom van buitenlandse studenten, wel effect zullen sorteren. Het wetsvoorstel moest herzien worden op een aantal cruciale punten, voordat het naar de Tweede Kamer zou worden gestuurd, stelde de Raad.

Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel zijn amendementen en moties ingediend om meer duidelijkheid te krijgen over de invloed van het wetsvoorstel. Hierna laten wij enkele van de ingediende stukken volgen.

Amendement PVV:

Harm Beertema

Alle "bachelorstudenten" dienen aan het einde van hun opleiding het Nederlands op een wetenschappelijk vastgelegd academisch niveau te beheersen. Hiertoe moeten alle "bacheloropleidingen" in het Nederlands onderwezen worden. Maximaal 40 procent van het totaal aantal studiepunten mag, mits daar goede redenen voor zijn in en andere taal worden onderwezen. Buitenlandse studenten zijn ook in de "bachelorfase" van harte welkom, maar zullen aan het einde van hun opleiding ook het Nederlands op academisch niveau dienen te beheersen. Volledig Engelstalige "bacheloropleidingen" worden niet langer door de overheid bekostigd. "Masteropleidingen" worden in beginsel in het Nederlands onderwezen, zoals de huidige wet ook voorschrijft, maar mogen ook tweetalig of volle-

dig in een andere taal worden aangeboden, mits de instelling de noodzaak hiervan kan aantonen. Het noodzaakcriterium voor onderwijs in een andere taal wordt gehandhaafd en niet vervangen door het vage 'meerwaarde'. Het amendement van de PVV is verworpen

Amendement FvD:

Thierry Baudet

Op dit moment geldt dat onderwijs alleen in het Engels mag worden gegeven, indien dat noodzakelijk is. Op grond van het wetsvoorstel zou dit mogen, indien Engelstalig onderwijs van meerwaarde is voor studenten. Met dit wetsvoorstel beoogt de regering paal en perk te stellen aan de sluipende verengelsing van het hoger onderwijs. Maar door het noodzakelijkheids-

criterium door een meerwaardecriterium te vervangen, dreigt het wetsvoorstel de verengelsing juist meer ruimte te bieden. Meerwaarde is immers gemakkelijker aan te tonen dan noodzaak. De indiener van het amendement hecht aan het voortbestaan van het noodzakelijkheidscriterium om te voorkomen dat de verengelsing als gevolg van dit wetsvoorstel juist in een stroomversnelling raakt. Het amendement van het Forum is verworpen.

Motie CDA:

Harry van der Molen

De motie luidde: *"constaterende dat in het wetsvoorstel de term 'noodzaak' vervangen wordt door de term 'meerwaarde', constaterende dat het begrip meerwaarde nog uitgewerkt dient te worden en dat het uitwerken van het begrip meerwaarde essentieel is*

voor een goede uitvoering van deze wet in de praktijk en het daarmee nodig is dat de Algemene Maatregel Van Bestuur met voorhangprocedure door beide Kamers behandeld is voor maart 2021, verzoekt de regering om het criterium meerwaarde concreet uit te werken en hierbij te onderbouwen hoe deze voldoende kritisch is om hiermee onnodige verengelsing tegen te gaan en dit uiterlijk 1 juni 2020 naar de kamer te sturen."

Deze motie is aangenomen. Dat lijkt gunstig te zijn, maar de vraag is wat de motie waard is. De vraag rijst of Kamerleden die eerst akkoord gaan met het nieuwe veel vagere criterium 'meerwaarde' straks in staat zijn om zich te verzetten tegen een vage uitwerking van dat criterium. Men had moeten vasthouden aan het oude criterium 'noodzaak' (en aan naleving van de wet).

Motie SP:

Frank Futselaar

De motie luidde: *"Constaterende dat hogescholen en universiteiten steeds vaker internationale studenten actief werven; overwegende dat er een verband is tussen de instroom van internationale studenten en de huidige bekostigingssystematiek van het hoger onderwijs; van mening dat als het gaat om internationalisering de draagkracht van het Nederlands hoger onderwijs eindig is; verzoekt de regering, om met de Vereniging Hogescholen en de VSNU in gesprek te gaan om afspraken te maken om het actief werven van internationale studenten te beperken."* De motie is aangenomen.

Geen Engels in onze kerk!

Onze Friese taalverdedigster mevrouw Bijma heeft in het blad "De Feanster" gelezen dat de eeuwenoude Mariakerk te Buitenpost op 11 december is overvallen door de "Dutch Choral Singers". Betreffende zanggroep heeft urenlang deze kerk bezoeeld met Engelstalige liederen, genoemde "Singers", onder leiding van de fanatieke Anglofiel Henk de Vries waren niet te stuiten. Toen de koorleden eindelijk uitgezongen waren en buiten adem in de consistoriekamer aan de Engelse thee zaten, kon de koster met hulp van de in allerijl opgeroepen ouderlingen beginnen met het kuisen van de kerk. Het Engels zat werkelijk overal aan vast gekleefd: zoals aan de kerkbanken, de preekstoel, de kroonluchters en de gebrandschilderde ramen.

Toen deze schoonmaak voltooid was, liep het al tegen middernacht. Afgepeigerd gingen de koster en zijn helpers huiswaarts. De "Dutch Choral Singers" zaten ondertussen in de bus naar een volgende te overvallen kerk, alweer luidkeels nieuwe Engelse liederen in te studeren.

Wij zouden aan kerkbesturen in het Noorden van Nederland de raad willen geven goed uit te kijken, nee, beter goed uit te luisteren of er in toekomstige bussen niet een zanggroep zit die geestdriftig in het Engels aan het zingen is. Heeft u deze opgemerkt, sluit dan onverwijld uw kerkdeur en plak er de mededeling op: Geen Engels in onze kerk!

Verengelsing bijsluiters

TEVA PHARMACEUTICAL INDUSTRIES LTD.

“Teksten op medicijnverpakkingen, inclusief de bijsluiters, moeten voortaan overal in Europese Unie in dezelfde taal, het Engels, verschijnen. De gebruiker kan de bijsluiter in het Nederlands beluisteren via de mobiele telefoon.” Daarvoor pleit directeur Schultz van farmaceutisch bedrijf Teva, met een grote vestiging in Nederland, in een vraaggesprek in de Telegraaf van afgelopen december. *“Op dit moment is het zo dat op medicijnverpakkingen de eigen taal staat, waardoor het lastig is om medicijnen in heel Europa te verkopen”,* zegt hij in deze krant. *“Wanneer er bijvoorbeeld medicijnen uit Duitsland worden geïmporteerd, omdat er in Nederland een tekort is, moet de verpakking eerst van een tekst in de Nederlandse taal worden voorzien. Dat kost tijd en geld.”*

Het voorstel van de directeur heeft te maken met het feit dat er in Nederland regelmatig sprake is van het niet leverbaar zijn van medicijnen. Dan moet men halsoverkop op zoek naar mogelijke voorraden in omliggende landen. De Nederlandse overheid wil daarom dat de leveranciers van medicijnen grotere voorraden gaan aanhouden. Teva voelt niet voor deze oplossing: *“het aanhouden van grotere voorraden gaat veel geld kosten en de houdbaarheid van de medicijnen is beperkt.”* Teva wil een “Europese” oplossing met Engels als enige taal. Volgens Schultz werkt de manier waarop farmaciebedrijven moeten strijden om een plekje in de apotheek tekorten in de hand.

Teva-directeur Kaare Schultz

De politiek heeft gereageerd. Staatssecretaris Keijzer van Economische Zaken (CDA) is geen voorstander van het voorstel om verpakkingen voortaan nog alleen van teksten in het Engels te voorzien. Zij zegt dat er ook ouderen zijn die het Engels niet

machtig zijn of niet weten hoe ze een app moeten gebruiken. VVD-prominent Bas Eenhoorn vindt Engels voor medicijnen ook geen goed idee. Veel jongeren beheersen nu al slecht de Nederlandse taal. Dus als je dit ook nog eens in het Engels doet, komt er helemaal niets van terecht.

Taalverdediging is tegenstander van dit voorstel van Teva. Wat hier gebeurt, is eigenlijk te gek om los te lopen. Alles wat met medicijnen heeft te maken moet in het Nederlands. Het liefst ook nog in behoorlijk Nederlands, afgezien van de kosten die gemaakt moeten worden. Bovendien zijn de kosten die te maken hebben met het aanpassen van de taal te verwaarlozen op het geheel van de kosten van medicijnen. Er zijn ook andere oplossingen te bedenken. Waarom niet wachten met het verpakken van de medicijnen totdat er geleverd zal worden? Hoe dan ook, dit voorstel is niet meer dan het eenzijdig benaderen van de problematiek en moet van tafel.

De reactie van staatssecretaris Keijzer laat overigens te wensen over. Naar haar redenering zou het voorstel van Teva wel kunnen als alle ouderen voldoende Engels kennen en weten hoe ze hun mobiele telefoon moeten gebruiken. In deze redenering is dus geen sprake van een principiële stellingname, hetgeen wel zou moeten. Een redenering die kenmerkend is voor de huidige doorsnee politicus. Hier wordt op indirecte wijze de eigen taal en cultuur in de steek gelaten.

Dit voorval moet niet als een incident beschouwd worden. Dat zou een vergissing zijn. Het is onderdeel van een ontwikkeling, waarbij taal en cultuur opgeofferd worden voor geldelijk voordeel. Geld verdienen is nodig en goed, maar is onderdanig aan het handhaven van de eigen taal en cultuur. In de Europese Unie is een soortgelijke ontwikkeling gaande: de kosten van de taalverscheidenheid zijn hoog, dus weg met de eigen talen en overgaan op het Engels. Evenzo in het hoger onderwijs in Nederland: als we overgaan op het Engels, kunnen we veel meer studenten aantrekken. Dus weg met de eigen taal.

Poets

We ontvingen een klacht over de verpakking van de tandpasta van “Aqua Fresh”. Er zou geen Nederlands op staan. Na grondig onderzoek van die verpakking stelden we vast dat daarop inderdaad geen woord Nederlands te vinden is, behalve dan het adres waar men zich daarover kan beklagen: Postbus 757, 3700 AT Zeist (U). Wij deden dat al. Doet u dat ook maar, als u dat wil.

Verengelsing is typisch Nederlands

Onder deze naam verscheen in de NRC van 9 december 2019 een artikel over de voordelen van de verengelsing van het hoger onderwijs in Nederland. Het artikel is van de hand van Jan Paternotte, Tweede Kamerlid voor D66 en Alexander Rinnooy Kan, oud-senator voor die partij.

Het artikel is één grote lofzang op de verengelsing. Er wordt verwezen naar het verleden, waaruit zou moeten blijken dat de verengelsing niets nieuws is. Nederland heeft altijd al open gestaan voor invloeden van buiten. Voorbijgegaan wordt aan het feit dat de situatie van heden niet vergeleken kan worden met die in het verleden. De auteurs doen een kleine toegeving: natuurlijk hoeft niet alles in het Engels. Een taalkundig werkstuk over Joost van den Vondel mag in het Nederlands. De auteurs wijzen op de economische voordelen voor de Nederlandse samenleving. Studenten van buiten de EU leveren geld op. De gemiddelde student van buiten de EU levert volgens een CPB-notitie uit september 2019 69.000 tot 94.000 euro op, de Europese student ook nog 5.000 tot 17.000. Bij deze berekening wordt er van uit gegaan dat een buitenlandse student na zijn afstuderen levenslang in Nederland blijft werken en belasting betaalt. Internationalisering zou dus geen kostenpost zijn, Integendeel.

Toch vinden de auteurs die economische voordelen niet het belangrijkste. Door de verengelsing kan Nederland aan de wereld laten zien hoe progressief Nederland is. Nederland moet een voorbeeld voor de wereld zijn. Die positie kan alleen maar in stand blijven als er voortdurende vernieuwing plaats vindt. En Nederland moet doorlopend beïnvloed worden door kennis en ideeën uit andere landen. Laat onze grenzen wijd open blijven staan voor al het nieuwsgierige talent dat, gebruik makend van de gezamenlijke wereldtaal, de wetenschap hier willen ontdekken en verrijken: dat is net zo goed een prachtige Nederlandse traditie.

Taalverdediging moest even bijkomen na het lezen van dit verhaal, dat geschreven is in propagandistische stijl. Er zijn alleen maar voordelen. Nadelen worden niet genoemd. Op het eind komt het doorgeslagen idealisme te voorschijn.

Op de CPB-notitie (de economische effecten van internationalisering in het hoger onderwijs, september 2019) is heel wat af te dingen:

1. Uitgangspunt is dat een deel van de studenten in Nederland blijft en belasting gaat betalen. De vraag of dat goed is, wordt niet gesteld. Er zijn voldoende Nederlandse studenten om de vacatures te vullen. Als er echt sprake is van knelpuntberoepen in Nederland kan dat beter opgelost worden door gericht kenniswerkers van buiten aan te trekken;

2. Waarom zou het goed zijn dat studenten uit niet-EER-landen hier blijven? Die studenten zouden moeten terugkeren om hun land op te bouwen;

3. Een van de uitgangspunten is dat niet-EER-studenten de volledige kosten van de opleiding betalen. Die kosten zijn echter niet bekend. In de notitie zelf staat: omdat niet bekend is wat de kosten per student zijn, is moeilijk na te gaan of onderwijsinstellingen winst maken op de collegegeldtarieven die zij aan studenten uit niet-EER-landen in rekening brengen.

4. De uitgangspunten over de blijfkans en de participatiegraad zijn nattevingerwerk;

5. De notitie heeft het over de voor en nadelen voor de overheid. Niet voor de samenleving. Er is niet met alle factoren rekening gehouden. De grote aantallen studenten verhogen de druk op de woningmarkt en dus hogere woonprijzen voor iedereen; de kwaliteit van het onderwijs; capaciteitsbeperking ("numerus fixus");

Deze CPB-notitie heeft te veel gebreken om er conclusies uit te trekken. Bovendien is het vreemd dat mensen die pleiten voor meer buitenlandse studenten en dus meer Engels, ook pleiten voor het blijven van die studenten in Nederland, nadat de opleiding is afgerond, omdat dat voor de inkomsten van overheid gunstig zou zijn. Zou het dan niet meer voor de hand liggen om het onderwijs in het Nederlands te geven? Dan moeten die studenten Nederlands leren en kunnen ze na hun studie meteen aan de slag.

Ten slotte: ook al zouden er voordelen zijn, dan is nog is er geen reden om te pleiten voor meer buitenlandse studenten en dus meer Engels. De eigen taal en cultuur staan voorop. De grootste kostenpost is niet meegerekend: het verdwijnen van onze taal op belangrijke plekken.

Ombudsman voor openbaar vervoer

Ons Amsterdams kaderlid Hans Huijboom meldt dat er een speciale ombudsman is aangesteld voor klachten over het openbaar vervoer in Nederland. De verwachting is dat deze functionaris zijn handen vol zal krijgen, want het regent klachten daarover. Ook op taalgebied, zoals u uit onze Nieuwsbrieven heeft kunnen opmaken. Dus, heeft u een klacht op taalgebied, meld die dan niet alleen bij ons, maar zend een kopie naar deze ombudsman (omgekeerd mag natuurlijk ook). Zijn contactgegevens zijn: OV-Ombudsman, Postbus 2132, 3800 CC, Amersfoort, telefoon: 033-42204555. Internet: klachtenformulier op www.ovombudsman.nl

Achterbakse verengelsing in Vlaanderen

De regering-Jambon wil de taalwet op het hoger onderwijs versoepelen, zodat het Engels ruim baan krijgt in de “bacheloropleidingen”. Daarmee volgt Vlaanderen het voorbeeld van Nederland, waar het onderwijs grotendeels is verengelst. Terwijl die verengelsing in Nederland tot protesten leidt, blijft het in Vlaanderen stil. Mogelijk komt dat omdat velen niet kunnen geloven dat een regering onder leiding van een Vlaams-nationalist de deur wagenwijd open zou zetten voor de verengelsing van het hoger onderwijs. De NVA lijkt de bestaansreden van de Vlaamse beweging vergeten te zijn. De vorige Vlaamse regeringen, met Vlaams-nationalisten mee aan kop, hebben de taalregeling op het hoger onderwijs al gevoelig versoepeld. De Vlaamse regering bewijst wel lippendienst aan het belang van het Nederlands als academische taal maar zou voor kerstmis 2019 stoemelings beslist hebben om bij de formeel Nederlandstalige “bachelors” het maximale aandeel Engelstalige vakken van 18,33 procent tot maar de helft (boven op de al in het regeerakkoord vermelde verhoging van het quotum Engelstalige “bacheloropleidingen”). Het gaat om artikel 96 van het ontwerpdecreet.

Het wordt hoog tijd dat de verdedigers van het Nederlands in Vlaanderen in actie komen. Waarom horen we de traditionele Vlaamse beweging niet? Waar zijn de cultuurfondsen? De Vlaamse Volksbeweging? De Orde van den Prince? De Marxring? Waarom moeten de “bachelors” zo nodig verder verengelsen, terwijl dat op dat basisniveau aan de universiteit en de hogeschool toch niet bepaald voor de hand ligt? Moet daar geen maatschappelijk debat over worden gevoerd? Of laten we de beslissing over aan het lobbywerk van invloedrijke bestuurders van hogescholen en universiteiten? Het is duidelijk dat met de voorstellen die nu op tafel liggen de verengelsing onomkeerbaar wordt. Als ze aangenomen worden, is het een kwestie van tijd voor het Nederlands volstrekt marginaal wordt in het Vlaamse hoger onderwijs.

Er zijn naast culturele, vooral maatschappelijke bezwaren. Hoger onderwijs in het Nederlands is een belangrijke democratische verworvenheid. De extra taalbarrière bemoeilijkt de toegankelijkheid van de hogeschool en de universiteit. Academisch Nederlands stelt veel studenten nu al voor ernstige problemen. De verengelsing vervreemdt de universiteiten en de hogescholen van de bevolking, die ze via de belastingen financiert. De verengelsing kan dus niet overgelaten worden aan sluipende en overhaaste besluitvormingsprocessen, maar moet het voorwerp zijn van publiek debat.

Bovenstaande is een samenvatting van een ingezonden artikel in De Standaard van 14 januari 20120 van de hand van G. Deneckere, B. de Wever, B. Maddens, D. Sinardet, H. Vos en A. Vrints.

Inmiddels heeft de Orde van den Prince door middel van haar voorzitter, mevrouw Godelieve Laureys, gereageerd. Wij geven

een samenvatting: Alle argumenten pro-Engels ten spijt, moet er – naast de inspanningen voor een kwaliteitsvol aanbod Engelstalig onderwijs – ook blijvend ingezet worden op het Nederlands als voertaal in het hoger onderwijs. Het is de maatschappelijke verantwoordelijkheid om studenten aan Vlaamse universiteiten een goede uitdringsvaardigheid in het Nederlands bij te brengen en daar dus ook in te investeren. Een evenwichtige taalpolitiek die uitgaat van een expliciet tweesporenbeleid is een noodzaak. Hoe meer Engels, hoe meer Nederlands dus! Dit is de boodschap die wij als Orde van den Prince willen uitdragen.

Voorwaar, geen sterke reactie! Misschien wel typerend voor de Orde. Men wil of kan geen duidelijke keuze maken. Men wil een tweesporenbeleid. Dat betekent in feite dat men de deur voor het Engels verder opengezet, in de hoop dat het Nederlands mee omhoog gaat. Dat is een ijdele hoop. Het eerste zal wel gebeuren, het tweede niet. Een zeer slecht voorstel!

De VVA (Vereniging Vlaamse Academics) heeft ook gereageerd. Die reactie is heel wat flinker. De VVA pleit er bij de bewindslieden voor om artikel 96 niet op te nemen in het ontwerpdecreet. In artikel 96 staat vermeld dat een opleiding pas als Engelstalig geldt als het aandeel Engels meer dan 50% is. Dat percentage is nu nog 18,33%. Het gevolg van artikel 96 is dat de sluis wordt opengezet voor nog meer Engels in de opleidingen. Marxring en VVB hebben inmiddels ook van zich laten horen. Beide instellingen roepen de politiek op artikel 96 te verwerpen.

Taalverdediging hoopt dat er nog meer bezwaar gemaakt zal worden tegen dit wetsontwerp. Het ontwerpdecreet moet op dit onderdeel geheel van tafel. Het gaat daarbij niet alleen om de inhoud van het artikel, maar ook om de gevolgde handelswijze. Artikel 95 staat niet vermeld in het Vlaamse regeerakkoord en het wordt bovendien niet vermeld in de toelichting op het ontwerpdecreet. Dit laatste is dus een zeer misleidende manier van doen. Blijkbaar is het de bedoeling van de indieners om geen discussie uit te lokken. Deze handelswijze werpt ook een smet op het optreden van de NVA. De vraag rijst of de NVA nog wel Vlaams-nationalistisch is. Het lijkt er op dat de NVA te veel vreemde elementen heeft opgenomen in haar gelederen.

Taalsituatie Brusselse ziekenhuizen

Onderstaande brief ontvingen wij van onze taalverdediger Jan de Schuytener uit Dilbeek (VI.Br.) Hij doet hierin zijn beklag over de benarde taaltoestand van Vlaamse zieken die in een Brussels ziekenhuis terechtkomen. Deze Nieuwsbrief wordt gestuurd naar alle Nederlandstalige politieke partijen die in de Federale Kamer, het Vlaams Parlement en het Brussels Parlement zetelen. Wij zouden de mandatarissen van deze partijen op het hart willen drukken de brief zeer goed te lezen en eindelijk eens maatregelen te eisen om aan deze onaantoonbare taaltoestand een einde te maken!

“Geachte redactie,

De taalsituatie in de Brusselse ziekenhuizen is een oud zeer, geraakt maar niet opgelost en heeft te maken met de Franstalige dominantie naar Belgisch recept. Als inwoner van 1700 Dilbeek (in de Vlaamse gordel rond Brussel) voeren de 100-diensten ons maar al te vaak naar een Franstalig ziekenhuis, waar de kennis van het Nederlands door het personeel te wensen overlaat. Overigens is ook de Nederlandstaligheid van de bemanning van de ziekenwagens uit het Brusselse vaak benedenmaats. Alhoewel het Vlaamse Onze Lieve Vrouwziekenhuis (OLV) in het naburige Asse niet of nauwelijks is, vanuit onze woonplaats gezien, en veel vlotter verkeer doorlaat ergens vanuit het Brusselse!

Uiteraard is het ziekenhuis van onze keuze het OLV-ziekenhuis in Aalst. Indien ik goed interpreteer kan een patiënt die zich niet behoorlijk opgevangen voelt op taalgebied, steeds eisen dat hij vervoerd wordt naar een ander en voor hem geschikt ziekenhuis.

Dergelijke overbrenging kan niet geweigerd worden, maar dan krijgt men soms met intimidatie te doen door ziekenhuispersoneel, dat de risico's van een overbrenging vaak overdreven afschildert, terwijl men ook van de patiënt niet kan eisen dat hij enig papier ondertekent tot vrijstelling van aansprakelijkheid voor het ziekenhuis waar hij uit wegloupt.

Ziekenhuizen zijn geen gevangnissen en mensen kunnen die vrij betreden en verlaten. Blijft de enige vraag, wat te doen bij directe onenigheid bij aankomst, tussen de Nederlandstalige patiënt en Nederlands onkundige zorgverstrekkers, die de taalrechten van Vlamingen in Brussel schenden, ook op medisch gebied? De regeringspolitiek moet deze ergerlijke mistoestanden (taalgenocide) nu eens eindelijk uitvoerig en aanvaardbaar behandelen voor de Vlamingen in en rond Brussel. Dit is tevens een menselijk probleem. Niet allen tegelijk!”

“Control Cruiser”

De Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV) heeft een voorlichtingsactie gevoerd om de automobilisten tot “Control Cruiser” te verheffen. Voor deze actie kreeg de VSV maar liefst 250.000 euro van de Vlaamse regering. Op de reclameborden die hiervoor zijn geplaatst wordt ook nog eens het woord “Relax” gebruikt. Volgens het woordenboek betekent dat tot rust komen. Een kruiscontroleur die stil staat in een verkeersopstopping? Volgens ons is dit een duidelijk voorbeeld van overbodige, onnodige en onbegrijpelijke verengelsing. En dat voor 250.000 euro!

(bron Paul Verbraeken)

Taal weg bij Vlaamse Waterweg

Paul Verbraeken uit Antwerpen meldt ons ook:

“De Vlaamse Waterweg is de Vlaamse overheidsdienst die enkele jaren geleden ontstond na een fusie van diensten en kan worden beschouwd als een (zwakke) versie van de Nederlandse Rijkswaterstaat. En wat ze zelf doen, doen ze beter: een ééntalig Engelstalige studiedag in ‘Ostend’ terwijl – voor zover ik kan zien – alle sprekers Vlamingen of Nederlanders zijn. Er blijkt nu een Flemish Minister for Mobility and Public Works te zijn! Wel eng dat ze zich nog steeds De Vlaamse Waterweg noemen, The Flemish Waterways zou toch veel beter klinken?”

Een wagen van de Vlaamse Waterweg

Nieuws uit West-Vlaanderen

Onze actieve taalverdediger Frank Masschelein uit het West-Vlaamse Poperinge heeft de laatste tijd bepaald niet stilgezeten. Hij meldt verschillende acties te hebben gevoerd om taalmisstanden aan de kaak te stellen:

Noodrem

Ten eerste heeft onze verantwoordelijke voor deze provincie voor de derde keer een klacht moeten sturen naar de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (VCT) in Brussel over het overtreden van de taalwetten in de trein van Antwerpen naar Poperinge. Opnieuw werd vorig jaar op 2 november in een trein, in het station van het Nederlandstalige Kortrijk, door de treinbegeleider in het Nederlands én het Frans omgeroepen. Dat laatste is in strijd met de regelgeving.

Het station van Kortrijk

De VCT stelde Frank Masschelein op 14 februari weer in het gelijk en meldde dat men al twee keer aan de gedelegeerde bestuurder van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS), mevrouw S. Dutordoir het verzoek had gestuurd om ervoor zorg te dragen dat de omroepberichten in treinen, die zich in het station van Kortrijk bevinden, uitsluitend in het Nederlands zullen geschieden. De VCT heeft dat na deze derde klacht wederom gedaan. Taalverdediging is benieuwd of dat iets zal uithalen. Zo niet, dan is het misschien beter om tot een wat hardere actie over te gaan. Wat zou de reactie van de NMBS zijn als er bij het vertrek van een trein, waarin de betreffende overtreding heeft plaatsgevonden, eens aan de noodrem zou worden getrokken?

“Slow-Traag”

Op de Meenseweg in Ieper is door Frank Masschelein een aanwijzingsbord aangetroffen, waarop

te lezen staat: Slow-Traag”. Het bord staat voor het gebouw van de Sint Jozefschool en is daar geplaatst door het schoolbestuur om voorbijkomende bestuurders van voertuigen tot rijden met verminderde snelheid te manen. Zo’n aanwijzingsbord dient, volgens de geldende regels, alleen Nederlandstalig te zijn en niet tweetalig.

Onze verantwoordelijke diende daarover een klacht in bij de VCT. Deze commissie heeft de klacht op 24 januari gegrond verklaard. Het bestuur van de Sint Jozefschool heeft inmiddels meegedeeld dat het zou overwegen het bord te ontengelsen. Nu maar afwachten of die overweging gunstig gevolg zal hebben. Frank Masschelein blijft daarom de taaltoestand in de Meenseweg in Ieper in de gaten houden.

Spontane taalverandering in moduul

De derde grief betrof de taalkeuze door de verzekeringsinstelling “Creditsafe”, gevestigd aan de Steenweg op Zellik 12, in de Brusselse gemeente Sint-Aghata-Berchem.

Frank Masschelein, die een zakelijke verbinding heeft met genoemde instelling, ontving op een kwade dag haar epost-berichten in het Frans! Op de klacht hierover werd hem de afgezaagde smoes verteld dat er in het systeem een moduul “spontaan” van taal was veranderd. Taalverdediging zegt nog maar eens dat zulke modulen nooit spontaan van het Frans naar het Nederlands veranderen. De eerste klacht daarover moet nog ingediend worden! Creditsafe kondigde overigens taalherstel van de betreffende moduul aan.

Cultuur onder Olympisch vuur!

Onze taalstrijdster Astrid Roijen meldt ons vanuit het onleefbaar taalvervuilde Amsterdam, dat er vergevorderde plannen zijn om het Olympisch stadion volledig te gaan verengelsen. Het gebouw waarin in 1928 voor de tweede keer in het Nederlands taalgebied de olympische Spelen gehouden werden (de eerste keer gebeurde dat in Antwerpen in 1920), zou voortaan door het sportleven moeten gaan als “The Olympic”, en de Marathon-toren, waarop destijds in 1928 het Olympisch vuur brandde (welk vuur telkens weer wordt aangestoken als er een Nederlandse gouden Olympische medaille wordt gehaald), zal worden omgedoopt tot “The Move”. Ook de belendende voormalige automobielwerkplaatsen van Citroën ontkomen niet aan de verengelsingswoede, zij krijgen de naam “The Garage” opgeplakt.

Op deze wijze wordt ons weer een stukje van onze cultuur ontnomen.

De Taalunie en de Afrikaanse Taalraad

De Nederlandse Taalunie (Taalunie) en de Afrikaanse Taalraad (ATR) hebben op 30 januari 2020 een overeenkomst getekend om kennis en ervaring uit te wisselen en samen te werken om het Nederlands en het Afrikaans te bevorderen.

De Taalunie en de ATR streven elk vanuit hun eigen rol naar samenwerking en kennisuitwisseling op het gebied van taaltechnologie, taalinfrastructuur, talenkennis, talige cultuur, taalbeleid in meertalige contexten en Nederlands en Afrikaans als onderwijsvakken en in academische programma's. Het is de bedoeling om zo mogelijk vergelijkbare activiteiten en initiatieven aan beide zijden op elkaar af te stemmen en de beschikbare fondsen effectiever te gebruiken.

Al in 2010 ondertekenden de Taalunie en Zuid-Afrika een intentieverklaring tot nadere samenwerking. Als gevolg van die intentieverklaring werd onder meer een gezamenlijk programma voor taal- en spraaktechnologie gefinancierd.

Voor beide talen is het belangrijk dat zoveel mogelijk Nederlands- en Afrikaanssprekenden hun taal optimaal kunnen gebruiken voor hun persoonlijke behoeften en ontwikkeling. In een mondialiserende wereld worden middelgrote talen met vergelijkbare kansen en uitdagingen geconfronteerd, denk maar aan meertaligheid, internationalisering, digitalisering en de aanwezigheid van die talen op het internet. Daarom is het belangrijk dat organisaties die verantwoordelijk zijn voor die talen, ook onderling samenwerken en ervaringen delen.

Tot zover het ambtelijke proza van de Taalunie. Veel wijzer wordt je niet van dit soort proza. Het kan alle kanten opgaan. Toch moeten we blij zijn dat er iets gebeurt op dit vlak. Samenwerken is dus goed, maar er moet ook iets zijn om die samenwerking vorm te geven. Uiteindelijk rijst de vraag wat de Taalunie kan doen aan de benarde positie van het Afrikaans. Die positie is in de afgelopen 20 jaar ontstellend verslechterd. De taal is bijna geheel uit het publieke domein verdreven. Zie de situatie op de universiteiten. Dit alles als gevolg van het beleid van de Zuid-Afrikaanse regering, lees de ANC-regering, om het Afrikaans uit te roeien. Nog even en het Afrikaans is een huistuin en keukentaal geworden. De grote vraag is of de Taalunie op dit vlak een rol kan spelen.

Minder Engels na de Bruitgang?

Zal het Nederlands na de uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de EU (Bruitgang), minder Engelse woorden overnemen? Dagblad Trouw van 1 februari 2020 bericht hierover:

‘Als we afgaan op de afgelopen decennia, dan zijn het niet zozeer Brits-Engelse woorden als wel Amerikaans-Engelse woorden die we importeren. Dat wordt snel duidelijk als je even kijkt naar de Engelse leenwoorden die recentelijk relatief vaak in Nederlandstalige media te horen en te lezen zijn geweest en die daarom het afgelopen jaar in de Dikke Van Dale zijn opgenomen, zoals “boomer”, “burnpit”, “cliff”, “crybully”, “dickpick”, “dip&go”, “dry january”, “fatshaming”, “jobcrafting”, “lifelogging”, “multi-jobber”, “pinkwashing”, “potluck”, “shout-out”, “silent disco”, “skimming”, “swish”, “timeslot” en “webplayer”. Daar is nauwelijks een woord Brits-Engels bij. Deze woorden hebben we voornamelijk te danken aan economische, sociale of technologische ontwikkelingen dan wel culturele trends die vanuit Amerika zijn komen overwaaien. Dat vermaledijde Engels in onze taal, daar helpt de bruitgang ons echt niet van af.’

Dat de Engelse leenwoorden in het Nederlands grotendeels uit Amerika komen, is aannemelijk en de auteur van Trouw vindt dat daarmee de discussie is beëindigd. Dat is de vraag. De auteur schrijft die Engelse leenwoorden toe aan de ontwikkelingen die uit Amerika zijn komen overwaaien. Dat is echter maar een deel van de waarheid. Zoals uit bovenstaande lijst van woorden blijkt, worden eerst kritiekloos Amerikaans-Engelse woorden in een woordenboek opgenomen en vervolgens wordt gesteld dat deze woorden onderdeel van onze taal zijn geworden. Het is onbegrijpelijk dat de samenstellers, Van Dale Uitgevers, deze woorden opnemen in de Dikke Van Dale. Het gaat hier beslist niet om woorden die in brede kring gebruikt worden. Eigenlijk is het helemaal niet nodig om Engels leenwoorden in dit woordenboek op te nemen. Als men wil is voor elk Engels woord een Nederlands woord te bedenken. De kern van het probleem zit in de wijze waarop het woordenboek wordt samengesteld. De samenstellers van het woordenboek baseren zich op wat zij tegenkomen in ‘toonaangevende kranten in Nederland en België op nieuwe woorden en betekenissen’. Deze methode is volstrekt onjuist. Het betekent dat als maar genoeg mensen (journalisten) onterecht Engelse woorden in hun teksten opnemen, het woordenboek deze opneemt. Het is wel duidelijk: De uitgever van dit woordenboek zet met deze handelswijze welbewust de deur open voor de verloedering van het Nederlands. Het wordt tijd dat Van Dale Uitgevers zijn werkwijze om nieuwe woorden op te nemen, in heroverweging neemt. Deze wijze van woordenboeken samenstellen, maakt weer eens duidelijk hoe zeer wij in Nederland behoefte hebben aan een duidelijke taalpolitiek.

“Vertrokken Nederlands”

Uit de nieuwsbrief “De Lage Landen” (een uitgave van Ons Erfdeel vzw, een Vlaams-Nederlandse culturele instelling) van 2 december 2019 ontlent wij het volgende:

“Voor geëmigreerde Nederlanders en Vlamingen speelt de eigen taal en cultuur nog altijd een belangrijke rol in het dagelijkse leven.” Dat blijkt uit ‘Vertrokken Nederlands’, de naam van het wereldwijde onderzoek naar het behoud of verlies van de Nederlandse taal, cultuur en identiteit bij emigranten. Het onderzoek werd uitgevoerd door het Meertens Instituut, in opdracht van de Nederlandse Taalunie (NTU). Er wonen momenteel naar schatting 700.000 tot ruim een miljoen Nederlanders in het buitenland en ongeveer 440.000 Belgen (Vlamingen en Walen). Maar liefst 7.000 emigranten uit 130 landen namen deel aan het onderzoek. Het onderzoek is een aanvulling op het onderzoek naar “de Staat van het Nederlands”, dat zich richt op de taalkeuze in Nederland en Vlaanderen en dat, ook in opdracht van de Taalunie, in 2017 door het Meertens Instituut en de Universiteit van Gent is verricht. Veel emigranten zien het Nederlands als een kernwaarde van hun identiteit.

Ze willen de taal en cultuur graag doorgeven aan hun kinderen en hebben grote behoefte aan informatie over bijvoorbeeld hoe ze kinderen in hun vestigingsland tweetalig kunnen opvoeden. Dat is een verrassende vaststelling, omdat uit eerder onderzoek was gebleken dat Nederlanders en Vlamingen die in de vorige eeuw naar de Verenigde Staten, Canada of Australië waren vertrokken, vaak hun taal snel opgaven. Aan de emigranten is gevraagd of zij behoefte hebben aan talige ondersteuning vanuit Nederland en Vlaanderen. Uit de antwoorden blijkt dat inderdaad het geval te zijn. Op grond van deze antwoorden is de belangrijkste aanbeveling van het rapport om te onderzoeken of het mogelijk is een informatiecentrum voor taal, cultuur en onderwijs op te zetten dat met name gericht is op geëmigreerde Nederlanders en Vlamingen.

Rozijnenbrood gebakken in Nieuw-Zeeland

Overheid op zoek naar duidelijke taal

De overheid is een campagne voor meer duidelijke taal begonnen. Hieronder een samenvatting van de berichtgeving.

Veel burgers vinden het moeilijk om de teksten van de overheid goed te begrijpen. Brieven, formulieren, brochures en webstekken zijn niet alleen te moeilijk voor laaggeletterde burgers, ook veel andere gebruikers hebben last van de onduidelijke taal van de overheid. Om het probleem van onduidelijke overheidstaal aan te pakken is in 2016 het Nederlands-Vlaams Netwerk Begrijpelijke Overheid (NBO) opgericht. In het NBO werkt de Nederlandse Taalunie nauw samen met het Nederlandse ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Het netwerk wil overheidsinstellingen in Nederland en België aanzetten om samen te werken rond begrijpelijke taal. Zo zorgt het netwerk ervoor dat begrijpelijkheid een permanent aandachtspunt wordt bij alle overheidsinstellingen in het gehele Nederlandse taalgebied. Het NBO is in 2018 begonnen met de Nederlandse campagne ‘Direct Duidelijk’. Die sluit aan bij de ‘Heerlijk-Helder- campagne van de Vlaamse overheid. Het doel van de campagne is dat Nederlandse overheidsorganisaties er voortaan voor zorgen dat ze duidelijke taal gebruiken. Een tekst kan van alles zijn. Een brief, een formulier, een brochure, een webstek of een twitterbericht. Maar ook in gesprekken en aan de telefoon moet de overheid duidelijk zijn. Er is een webstek ontwikkeld met schrijfadvisen, voorbeeldbrieven en controlelijstjes (www.directduidelijk.nl).

In oktober 2019 heeft de staatsecretaris van BZK de Direct-Duidelijk-Brigade opgericht. De staatssecretaris stelt meer mensen en middelen beschikbaar voor het begrijpelijker maken van overheidstaal. De nieuw opgerichte Direct-Duidelijk-Brigade is een uitbreiding van de Direct-Duidelijk-Campagne. De brigadeleden helpen bij het herschrijven van teksten en adviseren over begrijpelijk communiceren. Ook organiseert de brigade scholingen en er zijn taalbegeleiders beschikbaar die ingezet kunnen worden bij overheidsorganisaties om samen te werken aan duidelijke teksten.

Taalverdediging steunt deze actie van de overheid, maar vraagt zich wel af waarom het zover is gekomen. Zijn overheidsdienaren niet meer in staat om duidelijkheid te verschaffen of is het zo dat dit nooit het geval is geweest en nu de tijd is aangebroken om hier iets aan te doen? Het is wel te hopen dat deze actie niet uitmond in zoveel eenvoud dat de boodschap juist niet overkomt. Het is ook te hopen dat de burger straks niet wordt toegesproken in een soort Jip- en Janneketaal, waarbij de overheid ervan uitgaat dat de burger een simpele ziel is. Deze actie moet zijn doel niet voorbij schieten. Ook van de burger mag enige inspanning verwacht worden.

“Nederlands verdient meer”

Onder deze titel heeft de KNAW (Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen) in oktober 2019 een rapport uitgebracht over de aantrekkelijkheid van de universitaire opleiding Nederlands.

Als gevolg van het feit dat de Vrije Universiteit in 2018 besloot de “bacheloropleiding” Nederlands op te heffen, heeft de minister van Onderwijs de KNAW om advies gevraagd over de situatie bij de universitaire opleidingen in dit vak, die alle te maken hebben met teruglopende studentenaantallen. De minister stelt dat deze tendens mogelijk bijdraagt aan het tekort aan leraren Nederlands en bovendien het streven naar meer academisch opgeleide leraren in het voortgezet onderwijs onder druk zet. De commissie gebruikt voor Nederlandse taal- en letterkunde de naam Neerlandistiek en het schoolvak Nederlands heet Nederlands. De commissie komt tot de volgende problematiek:

1: Er is een verzwakte band tussen de academische Neerlandistiek en het schoolvak Nederlands;

2: De inhouds- en imago-problemen van het schoolvak Nederlands en de opleiding Neerlandistiek. Het huidige schoolvak en dus ook de huidige lesmethoden zijn te veel gericht op het technisch aanleren van instrumentele vaardigheden: lezen, schrijven en spreken. De aandacht voor deze vaardigheden gaat ten koste van het kennismaken met onderzoek en de academische Neerlandistiek;

3: De studievoorzichting schiet tekort;

4: De Neerlandistiek als discipline verdwijnt. Er is een ontwikkeling gaande naar brede opleidingen. (bijvoorbeeld taal- en cultuurstudies);

5: De Nederlandse samenleving kan niet zonder wetenschappelijke kennis van het Nederlands;

6: Een kleinere instroom van studenten kan resulteren in verdergaande opheffing opleidingen Nederlands;

7: Er is een tekort aan academisch gevormde eerstegraadsdocenten Nederlands.

De commissie stelt voor:

1: Behoud en versterk de vijf volledige studierichtingen Neerlandistiek;

2: Maak het schoolvak Nederlands uitdagender en betrek daarbij de universitaire opleidingen;

3: Stimuleer de opleiding van academisch gevormde eerstegraadsdocenten;

4: Verklein structureel de afstand tussen vakinhoud

en didactiek in lerarenopleiding en schoolvak;

5: Laat zien dat je in het Nederlands kunt excelleren;

6: Ontwerp een visie voor de Neerlandistiek van de 21e eeuw;

7: Breng het nieuwe imago van het vak voor het voetlicht;

8: Investeer in Nederlandse taal en cultuur, en het onderzoek daarnaar.

Taalverdediging is van mening dat de in het rapport geschetste teruggang in de opleidingen Neerlandistiek zorgen baart. De door de commissie genoemde oorzaken overtuigen echter niet. Vele hiervan gelden ook voor andere opleidingen. De door de commissie genoemde voorstellen tot verbetering overtuigen evenmin. Het voornaamste voorstel: maak het schoolvak Nederlands uitdagender. Wij zien niet in dat lezen, schrijven en spreken minder ruimte zouden moeten krijgen. Het omgekeerde is eerder het geval. De oorzaak van de crisissituatie ligt elders: scholieren zien hoe weinig aandacht er aan het schoolvak Nederlands wordt besteed op de scholen, hoe de universiteiten verengelsen; Bovendien, hoe op brede schaal in de Nederlandse samenleving het Engels als de superieure taal naar voren wordt geschoven. Het is dan niet vreemd als scholieren weinig belangstelling opbrengen voor de eigen taal. De eigen taal heeft geen status meer.

Verscholen op bladzijde 23 staat een passage, waaruit men zou kunnen afleiden dat de commissie enige aandacht heeft voor deze kant van de zaak:

“Dit soort onderzoeken kan alleen gedijen als de overheid zelf laat zien de Nederlandse taal en cultuur serieus te nemen. Uit het al eerdergenoemde rapport van het SCP (Sociaal en Cultureel Planbureau) blijkt dat Nederlanders hun taal beschouwen als het belangrijkste dat hen met hun land verbindt”. Dit resulteert echter nauwelijks in concreet beleid om de aandacht voor de Nederlandse taal en literatuur te stimuleren of te steunen. Een bloeiende Neerlandistiek kan alleen bestaan in een samenleving waarin ook taal en letteren bloeien.

Uiteindelijk mist dit rapport de kern van de zaak. De bedoeling van het rapport is natuurlijk om een omvangrijke steunoperatie op gang te brengen, waar dan weer heel veel geld voor nodig is. Het zal voor niets zijn.

KONINKLIJKE NEDERLANDSE
AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Vernietiging wijziging taalwet

Op initiatief van de regering-Michel stemde de Kamer van volksvertegenwoordigers in mei 2018 in met een wet die tot doel had om de werklust van de rechters te beperken en de draagwijdte van procedurefouten te verminderen. Bepaalde fouten in vonnissen of arresten zouden niet meer automatisch leiden tot de nietigheid, maar konden voortaan rechtgezet worden. Zo voorzag de wet onder meer dat de rechter niet meer zelf de nietigheid kon inroepen, als de taalwet inzake gerechtszaken niet gevolgd werd. Die zwaarbevochten wet uit 1935 bepaalt dat rechtszaken in het Nederlandstalige gebied van België uitsluitend in het Nederlands kunnen plaatsvinden. Door de nieuwe wet konden alleen de procespartijen zelf protest aantekenen bij het gebruik van een andere taal, en enkel bij het begin van het proces. Bovendien moesten die partijen daarbij een belang aantonen. Voorgaande had tot onbedoeld gevolg dat een rechter niets kon ondernemen tegen procespartijen die beide een andere taal dan het Nederlands machtig zijn en in die taal willen procederen. Zo zouden twee Franstaligen in de Vlaamse rand rond Brussel of aan de Vlaamse kust hun proces in het Frans kunnen voeren. Op die manier werd de taalwet van 1935 grotendeels uitgehouden.

Grondwettelijk Hof te Brussel

Op de wet, die onder meer werd goedgekeurd door de Vlaams-nationalistische N-VA van Bart de Wever, kwam veel kritiek uit Vlaamsgezinde kringen. De Orde van Vlaamse Balies tekende protest aan tegen de wet bij het Grondwettelijk Hof. In een arrest van 20 september 2019 is het Grondwettelijk Hof tegemoet gekomen aan de kritiek. Het Hof heeft de bewuste bepaling vernietigd. Het feit dat de rechter op die manier verplicht kan worden een uitspraak te doen aan de hand van processtukken die hij of zij niet begrijpt, schendt volgens het Hof het recht op een eerlijk proces. Bovenstaande is een samenvatting van een artikel in het 'Vlaamse' dagblad 'De Standaard'.

Het Vlaamse digitale dagblad Doorbraak geeft op 21 september aanvullend commentaar. Het was na de goedkeuring van de wet duidelijk dat veel par-

mentsleden niet eens wisten wat ze goedgekeurd hadden, hoewel ze door het bekende tweetal Vuye en Wouters gewaarschuwd waren. Nog goed dat er een Grondwettelijk Hof bestaat, als je Volksvertegenwoordigers je in de steek laten. Het is echter opletten geblazen voor de Nederlandstalige leden van een nieuw gekozen Kamer in het nieuwe parlement. Justitieminister Geens (CD&V!) liet al weten dat het Grondwettelijk Hof hem een uitweg laat om niet meer de nietigheid uit te spreken bij gebruik van een andere taal, zoals vroeger, maar dat optioneel maakt. Opletten dat de remedie niet erger wordt dan de kwaal.

Hoewel deze zaak van enige tijd terug is, menen wij dat het toch nuttig is om die hier onder de aandacht van onze Nederlandse lezers te brengen. Het zou voor Nederland een verbetering zijn als daar een Grondwettelijk Hof komt. In de meeste Europese landen bestaat al een zodanige instelling, die de burger in staat stelt om zich op basis van de Grondwet tegen de wetten van het land te verweren. Dat er in Nederland nog geen Grondwettelijk Hof is, is veelzeggend. Ook het ongezien goedkeuren van wetten komt in Nederland voor.

Schijnheilige koninklijke toespraak

Onze onvermoeibare taalverdediger Kees Ruig schreef onderstaande reactie op de Kersttoespraak van koning Willem naar Het Parool:

"De koning opende zijn verhaal door te spreken over verbinding", aldus Het Parool van 27 december. 'Wie aan mensen vraagt waarom ze zich verbonden voelen met Nederland, krijgt vaak spontaan dezelfde antwoorden: taal bijvoorbeeld...'; aldus de Nederlandse koning in zijn kerstboodschap. En dat zegt een koning die in het buitenland bij staatsbanketten altijd in het Engels zijn toespraken houdt, waar andere staatshoofden zich, overeenkomstig het protocol, altijd bedienen van hun eigen taal. Hoe schijnheilig wil je het hebben! Daarom voel ik me dus niet verbonden met deze koning."

En dan had Kees Ruig toen nog geen flauw vermoeden van wat zijne majesteit in maart allemaal in het Engels zou zeggen in Indonesië... (red.)

Studentenverzet in Utrecht

Onze contactpersoon bij de Universiteit van Utrecht, de heer Job van den Broek, heeft samen met een collega-lid van de universiteitsraad een brief geschreven naar het bestuur van de universiteit. Dit om bezwaar te maken tegen de onnodige verengelsing van de universiteit. Ook in Utrecht is deze ontwikkeling volop gaande. Er was tot nu toe weinig verzet bij de studenten zelf tegen de verengelsing. Wij zijn daarom verheugd dat deze brief geschreven is en geven hieraan graag bredere bekendheid. Hieronder volgt de inhoud van de brief.

Internationalisering en verengelsing zijn twee grote onderwerpen die de afgelopen jaren de Nederlandse onderwijsagenda hebben beheerst en dat de komende jaren vermoedelijk nog zullen blijven doen. De meest recente oprisping van de discussie is onlangs losgebarsten naar aanleiding van het, tot onbegrip van velen, plotselinge besluit van de Universiteit Twente om volledig over te schakelen op de Engelse taal. In alle lagen van de samenleving klonk stevige kritiek en er werden zelfs Kamervragen gesteld over de wettelijkheid van een volledig Engelstalige universiteit.

Dit schrijven is echter niet bedoeld als een aanval op elke vorm van Engels binnen de muren van de academie, al valt daar nog steeds wel het nodige tegenin te brengen. Als twee studenten met een zekere ervaring met Engelstalig onderwijs zien wij wel degelijk, tot op bepaalde hoogte, de meerwaarde in van een Engelstalige opleiding, al neemt dit niet weg dat menig student momenteel geconfronteerd wordt met beperkingen in de (wetenschappelijke) beheersing van zijn of haar moedertaal. De discussie over de voor- en nadelen van de Engelse taal op de universiteit verdient echter meer nuancering dan ze momenteel krijgt, maar dat is niet het punt wat we hier willen maken.

We willen ons hier slechts richten op een niche in het debat over verengelsing dat vooralsnog tamelijk buiten schot is gebleven: de verengelsing van de Nederlandse taal an sich op Nederlandse universiteiten, in dit geval specifiek aan de Universiteit Utrecht. In bijna elke vorm van Nederlandstalige communicatie, of het nou een snel mailtje, universiteitsraadsnota of Facebookpost betreft, sijpelen Engelse woorden door, waar een prima Nederlands synoniem voor is. Een vergadering wordt een 'meeting', een pauze heet ineens een 'break', een uitdaging wordt een 'challenge' en de historische benaming 'de Uithof' is omgedoopt tot het zielloze, nikszzeggende 'Utrecht Science Park'. Het lijkt soms wel alsof de Nederlandse taal besmet is geraakt, ook op de Universiteit Utrecht -die zichzelf ook steeds meer profileert als 'Utrecht University', overigens. Dit noemt men ook wel "onnodig Engels taalgebruik", een volstrekt logisch, maar immer te betreuren gevolg van de toenemende globalisering en verengelsing om ons heen.

Begrijp ons niet verkeerd. Talen veranderen, dat hebben ze altijd al gedaan. Het is daarom ook niet onze bedoeling om als een stelletje 'boomers' te betogen dat de Nederlandse taal tot in het einde der tijden verschoond moet blijven van elke vorm van intern dan wel extern ingegeven verandering, ook al zou dat diep vanbinnen misschien wel onze persoonlijke voorkeur genieten. Taalverandering hou je niet tegen, dat is nu eenmaal een gegeven. Echter gaat de klakkeloze acceptatie van Engelse termen momenteel zo snel, dat de taal niet meer de kans krijgt om zich geleidelijk aan te passen en om een Nederlands equivalent te ontwikkelen voor een van origine Engelse term. Dat daarnaast Engelse termen al bestaande Nederlandse woorden lijken te vervangen draagt alleen maar bij aan de afbraak waar de Nederlandse taal momenteel aan onderhevig is.

Daarom betogen wij dat de universiteit, als bastion van de wetenschap, pas over zou moeten gaan op de toepassing van dergelijke Engelse termen als deze daadwerkelijk formeel, organisch en ontegenzeggelijk onderdeel zijn geworden van de Nederlandse taal en dus taalwetenschappelijk onderdeel uitmaken van het Nederlands. Zo kan de Universiteit Utrecht op de lange termijn haar bijdrage leveren aan de verdere ontwikkeling en vooral het behoud van het eigen karakter van de Nederlandse taal. We adviseren het College van Bestuur, alle medewerkers van de universitaire bestuursdienst (waarvan de afdeling communicatie in het bijzonder), het wetenschappelijk en niet-wetenschappelijk personeel en natuurlijk alle studenten dan ook om onnodig en overbodig gebruik van Engelse woorden in Nederlandstalige communicatie te mijden. Laten we, zijnde een van de grote academische instituten in Nederland, de verloederding van de Nederlandse taal een halt toeroepen. "Engels waar het moet, Nederlands waar het kan." Op die manier behouden we een gezonde balans tussen de lingua franca van de internationale wetenschap enerzijds en onze nationale moedertaal anderzijds, die we in ieder geval in de nabije toekomst als Nederlandse studenten nog hard nodig zullen hebben."

De Oudegracht Utrecht

Een pint is een pond, de wereld rond (2)

In het eerste deel besprak ik het felle verzet tegen het metrieke stelsel in Engeland en de VS. Maar het verhaal heeft twee kanten. In beide landen bestaat een sterke pro-metrieke vleugel. In Groot Brittannië o.a. de "UK Metric Association" (Brits Metriek Genootschap) en de VS onder andere de "US Metric Association" (USMA), Amerikaans Metriek Genootschap). Beide, en andere, zoals de Amerikaanse webstek "Metric Maven", zijn op het internet te vinden.

De tegenstanders van het metrieke stelsel in beide landen willen van wat nu volgt niets horen. Zij blijven erbij dat metrieke stelsel inferieure Franse rotzooi is, die van de aarde moet verdwijnen. Helaas voor hen: de blauwdruk voor het metrieke stelsel is in Engeland opgemaakt. Dit is niet zolang geleden bekend geworden. In 1681 schreef de Britse bisschop John Wilkins een boek, getiteld "An Essay Towards a Real Character, And a Philosophical Language" (een betoog in de richting van een waar karakter en een filosofische taal) uit 1668, waarin hij in het hoofdstuk "Of Measure" (Van het meten) zijn ideeën uiteenzette. Dit was een taalkundig boek, maar hij deed er ook een voorstel voor een universeel decimaal eenhedenstelsel. Het bevat de principes van het huidige metrieke stelsel of Internationaal Stelsel van Eenheden. Universele standaarden van lengte, massa (in het spraakgebruik gewicht), inhoud, oppervlakte, etc. De eenheid van lengte, bijna gelijk aan de huidige meter, namelijk 996,65 mm lang, definieerde alle andere standaarden, hij kreeg de naam "Standard". De meeteenheden kregen de namen van de traditionele Britse eenheden. 120 jaar later begonnen de ontwikkelingen in Frankrijk en de meeteenheden kregen dan ook de nu geldende benamingen. Ik durf te zeggen dat het metrieke stelsel feitelijk in Engeland is geboren, in 1681, en vandaaruit verder ontwikkeld is.

Ook in de VS ontstond al snel een stroming die ook universele en decimale eenheden voorstond. Be-

roemde namen zijn George Washington, Benjamin Franklin, Thomas Jefferson en John Quincy Adams in 1824. De laatste zag zich echter gedwongen de invoering van het metrieke stelsel in de VS uit te stellen, want in 1812 had zich in Frankrijk een enorme terugslag voltrokken. Onder Napoleon waren de oude maten en gewichten in ere hersteld, en het zou tot 1840 duren voordat Frankrijk definitief metriek werd. Met andere woorden, zonder Napoleon, toch al een tegenstander van het metrieke stelsel, waren de VS mogelijk rond 1830 metriek geworden! In 1875 werd in Parijs de Meterconventie getekend, bedoeld om het metrieke stelsel op wetenschappelijk wijze verder te ontwikkelen. De Verenigde Staten werden al meteen lid, Engeland volgde in 1884. Vanaf 1861 leverde het Brits Wetenschappelijk Genootschap (British Association for the Advancement of Science) een belangrijke bijdrage aan de vervolmaking en uitbreiding van het metrieke stelsel door de ontwikkeling van meeteenheden die in de electriciteitsleer worden gebruikt. De volt, ampère, joule, watt etc. De laatste twee worden ook voor mechanische metingen gebruikt: de watt voor vermogen, de joule voor energie. Daardoor is voorkomen dat aan het oude Britse eenhedenstelsel ontleende elektrische eenheden ontstonden. De leden van het Genootschap, William Thomson (later Lord Kelvin), James Clerk Maxwell en James Prescott Joule waren de uitvoerders daarvan. Lord Kelvin was een vurig voorstander van het metrieke stelsel en hij ontwikkelde de thermodynamische temperatuurschaal die vanaf het absolute nulpunt begint. Het zijn geen 'graden Kelvin' maar 'kelvin (kleine letter!)'; 1 Celsiusgraad = 1 kelvin, vries- en kookpunt van water zijn respectievelijk 273 en 373 kelvin. De kelvin is een van de zeven grondeenheden van het huidige metrieke stelsel. Wie meer wil weten kan op het internet alles vinden.

<https://ukma.org.uk/what-is-metric/british-scientists/>
<http://metricationmatters.com/articles.html>

op deze Australische pagina zijn verwijzingen naar John Wilkins te vinden. Van deze ontwikkelingen wil het Brits Genootschap voor Maten en Gewichten (British Weights and Measures Association - BWMA) liever niets horen.

Het Amerikaanse normalisatie-instituut NIST heeft altijd loyaal meegewerkt aan de ontwikkeling van het metrieke stelsel en er grote bijdragen aan geleverd. Is het niet paradoxaal dat ik een fel voorstander ben van een eenhedenstelsel dat niet allen continentaal-Europese maar ook belangrijke Britse en Amerikaanse wortels heeft?

In de derde aflevering zal worden ingegaan op de kromme en bizarre manier waarop het Amerikaanse Gebruikelijke Stelsel en het Britse Imperiale Stelsel zijn gestandaardiseerd. Daarvoor is namelijk het 'inferieure' metrieke stelsel misbruikt.

Wim Couwenberg (1926-2019)

Prof. dr. S.W. Couwenberg was sedert 1972 verbonden aan de juridische faculteit van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Hij was wetenschappelijk hoofdmedewerker staats- en bestuursrecht van 1972 tot 1976 en gewoon hoogleraar van 1976 tot 1992. In 1992 werd hij hoogleraar in deeltijd.

Publicaties

Couwenberg heeft zich naast zijn werk aan de universiteit veel met maatschappelijke vraagstukken bezig gehouden. Couwenberg wilde zich als onafhankelijk publicist midden in het politieke spectrum plaatsen. Hij streefde naar een integrerend inzicht vanuit een interdisciplinaire oriëntatie. Hij was oprichter en redacteur van *Civi Mundi*, een tijdschrift voor politieke filosofie en cultuur, vanaf 2004 alleen beschikbaar in digitale vorm. *Civi Mundi* geeft ook jaarboeken uit. Wij noemen enkele bekende titels:

- Hoe wordt de samenleving het best ingericht? 1987;
- Nationale identiteit, van Nederlands probleem tot Nederlandse uitdaging. 2001;
- Opstand der burgers, de Fortuyn-revolte en het demasqué van de oude politiek. 2004;
- Moderniteit als nieuw beschavingstype: ontwikkeling, problematiek en perspectief. 2009;
- Hoe universeel is het Westerse idee van de moderniteit? 2018.

Een van de maatschappelijke vraagstukken was de culturele identiteit van Nederland. In dat kader heeft Couwenberg veel aandacht besteed aan de samenwerking Nederland - Vlaanderen. Ook de positie van de Nederlandse taal had zijn belangstelling. In zijn boeken en *Civi Mundi* kwam dit onderwerp regelmatig aan de orde.

Cultuurtaal

Als voorbeeld richten wij onze aandacht op zijn artikel uit 2006 met als titel 'Heeft het Nederlands als cultuurtaal nog toekomst?' Hierna volgt een korte samenvatting.

In Nederland is men verdeeld over onze taal als identiteitsbepalende factor. De vermaarde historicus Pieter Geyl zag in de taalgemeenschap de belangrijkste en de meest duurzame bron van nationale integratie en culturele identiteit. Uitgangspunt daarbij is dat de taal behalve een instrumentele ook een symbolische functie vervult. Maar in veel publicaties over de Nederlandse identiteit krijgt de eigen taal niet die ereplaats en associeert men haar eerder

met bepaalde morele kwaliteiten als openheid, vrijheidszin en tolerantie en dergelijke. Hoe belangrijk is het in stand houden van het Nederlands als cultuurtaal voor de toekomst van de Nederlandse identiteit?

“Over zo een 75 jaar zal het Nederlands de tweede taal van Nederlanders en Vlamingen zijn zoals het Fries dat nu is voor de Friezen”, voorspelde schrijver H. Mulisch in zijn dankwoord bij de uitreiking aan hem van de Prijs der Nederlandse Letteren in Brussel op 30 november 1995. Het verlies van de eigen taal wordt door kosmopolitisch gezinde intellectuelen probleemloos, ja zelfs blijmoedig tegemoet gezien.

Invloeden van buitenaf

Onder druk van externe invloeden is er nu wel sprake van een zekere herleving van nationaal bewustzijn. Dat heeft inmiddels geleid tot een fors aangezette inburgeringspolitiek met betrekking tot gevestigde en nog te vestigen migranten. Essentieel onderdeel daarvan is het leren van de Nederlandse taal. Maar tegelijk wordt de status van de taal steeds meer ondergraven door de snel oprukkende vereniging van ons taalgebied.

Politieke bescherming eigen taal?

Om het Nederlands als cultuurtaal in stand te houden zal de Nederlandse Taalunie, hoedster van het belangrijkste erfgoed dat ons land kent, meer inzet moeten tonen in plaats van zich telkens weer in te laten met spellingveranderingen die alleen maar tot gevolg hebben dat taalgebruikers onzeker gemaakt worden. Een op bescherming van de eigen taal gerichte politiek vindt in Nederland vooralsnog weinig weerklank. Dat zou in strijd zijn met de openheid van onze cultuur. Taal- en cultuurprotectionisme zoals Frankrijk die voert zal, zo vinden de tegenstanders, niet bestand zijn tegen de onweerstaanbaar geachte opmars van cultureel internationalisme. Nadat in 1997 een poging mislukt was om de eigen taal als officiële taal in de grondwet te verankeren, werd later een nieuwe poging gedaan die waarschijnlijk meer kans van slagen zou moeten hebben gehad (redactie: ook deze poging is mislukt).

Er is al enige juridische bescherming van onze taal in de wet. In het onderwijs trekt men zich daar echter niets van aan. En dat geldt ook voor het ministerie van onderwijs dat zou moeten toezien op de naleving hiervan. In het hoger onderwijs rukt het Engels meer en meer op als onderwijstaal.

(Vervolg op bladzijde 21)

Leesvaardigheid en het Pisa-onderzoek

De leesvaardigheid van 15-jarige Nederlandse scholieren is de afgelopen jaren achteruit gegaan. Scholieren hadden in 2018 meer moeite met tekstbegrip dan in 2015. De leesvaardigheid in Nederland is tussen 2015 en 2018 gedaald tot onder het gemiddelde van de vijftien EU-landen. In Nederland is bij een kwart van de leerlingen de leesvaardigheid onvoldoende om goed mee te kunnen komen in de samenleving.

Dit alles blijkt uit het driejaarlijkse internationale Pisa-onderzoek, dat begin december 2019 uitkwam. Dit onderzoek heeft betrekking op 60.000 leerlingen uit 77 landen. Het resultaat komt niet geheel onverwachts. De onderwijsinspectie heeft dit al twee jaar geleden vastgesteld. Een mogelijke verklaring voor de slechtere prestaties is het gebrek aan plezier in lezen, aldus de onderzoekers. Een andere verklaring zou kunnen zijn dat jongeren steeds minder lezen.

BON

De reacties zijn verschillend. Voor Beter Onderwijs Nederland (BON) komt dit rapport niet als een verrassing. Decennia van ongefundeerde vernieuwing, het lerarentekort, de vele onbevoegd gegeven lessen, de grote werkdruk, complexe thuissituaties, de invoering van passend onderwijs, de vele taken die over de heg het onderwijs in gekieperd worden of die het onderwijs zichzelf oplegt; het zijn allemaal mogelijke, elkaar versterkende oorzaken van de dramatische achteruitgang. BON heeft geen vertrouwen in voorstellen van onderwijsdeskundigen om de leesmotivatie te verbeteren door het onderwijs aan te passen. BON ziet niets in deze plannen en meent dat leerlingen gemotiveerd raken door hun eigen prestaties. Laat ze ervaren dat ze door hard werken moeilijke dingen geleerd hebben die ze eerder vervelend vonden; dan is het duidelijk dat je niet gemotiveerd moet zijn om te leren, maar dat je door te leren gemotiveerd wordt.

Oproep

Het ministerie van onderwijs roept op tot een leesoffensief. Het doel van het offensief is om voorlezen en lezen onder jongeren te stimuleren. Het offensief bestaat uit meerdere acties, gebaseerd op een advies van de Raad van Cultuur en de Onderwijsraad. De reactie vanuit de onderwijskoepel Voortgezet Onderwijs is voorspelbaar. De oorzaak moet liggen bij de vroege selectie van leerlingen in het onderwijs. Je komt op je twaalfde in een bepaald vakje terecht en dan is het moeilijk om op je vijftiende in een ander vakje te komen. Door de vroege selectie boren we onvoldoende alle talenten aan en daarvoor gaat onder meer de leesvaardigheid omlaag. Er is maar een oplossing: structureel meer investeren, dus meer geld voor het onderwijs. Een merk-

waardige redenering! Een onderwijsdeskundige van de Radboud Universiteit: begrijpend lezen wordt op scholen verkeerd aangeboden. Begrijpend lezen kun je alleen inzetten als je voldoende kennis over het onderwerp hebt. Er is algemene ontwikkeling nodig om teksten te kunnen begrijpen en die verwerven scholieren te weinig op school.

Gevolgtrekking

Taalverdediging vraagt zich af in hoeverre dit soort onderzoeken van waarde is. Het meten en vergelijken van de leesvaardigheid in alle schooltypes en in een groot aantal landen, is een hachelijke zaak. Het onderwijs wordt volgestopt met allerlei nevendoeleinen, waardoor de hoofddoelen, waaronder het onderwijs van de eigen taal benadeeld wordt. Het ministerie moet het lezen niet bevorderen, maar de discipline in het onderwijs herstellen. En het zou helpen als de macht van de onderwijskoepel wordt gebroken.

Woordjes van Kees Ruig

Ons kaderlid Kees Ruig vond in zijn vuilnisbak nog enkele Engelse woorden. Hij haalde ze er op ons verzoek toch maar uit en voorzag ze van een Nederlandse vertaling.

Braindrain	Kennisvlucht
Sink hole	Zinkgat
Refurbished	Opgeknapt
Snooze	Dutje
Framing	Manipuleren (met woorden)

Winkel met Fries

In de vestiging van Albert Heijn in het Friese Damwoude kan men tegenwoordig ook winkelen in het Fries. In deze winkel zijn onder de Nederlandse opschriften de Friese vertalingen aangebracht.

De winkelende Friezen die daar hun boodschappen doen zijn daar heel tevreden over en zij niet alleen; Toeristen, op bezoek in het winkelcentrum Damwâld, zoals Damwoude in het Fries heet, blijken het een leuk initiatief te vinden. Volgens de bedrijfsleider zou het wel eens meer klanten kunnen opleveren, namelijk Friestaligen die het gezellig vinden om de artikelen in hun eigen taal aangeduid te zien en niet-Friestaligen die op deze wijze de Friese namen voor die artikelen te weten kunnen komen.

Foto uit het Friesch Dagblad

Kerstverdriet in de HEMA

Op 18 december bezocht onze actieve taalverdedigster Trudy Blomberg de winkel van de HEMA in Amsterdam-Noord, om er kerstkaarten te kopen. Daar heeft zij toch maar van af gezien. De reden daarvan leest u hieronder:

“Vandaag was ik in de HEMA aan het Buiksloterplein in Amsterdam-Noord en zocht naar kerstkaarten. Alle kaarten die men daar verkocht, vertoonden een Engelse tekst: “Merry Christmas and a happy New Year”. Helaas heb ik verzuimd er een overzichtsfoto van te maken en stuur U nu een foto van een oude kaart met de zo door mij gewenste tekst in het Nederlands. Straks nog een verzamelobject. Uiteraard heb ik in de HEMA niets gekocht.

HEMA staat voor Hollandse Eenheidsprijzen Maatschappij. Hoe is het mogelijk dat deze oer-Hollandse keten onze eigen taal zo verwaarloost. Ik roep ieder lid van onze stichting op om hiertegen bezwaar te maken.”

Wisselkantoor in Duitsland

Reise Bank		12.12.2019 09:42	
Land/Währung	Ankauf	Verkauf	
USA/Dollar	1 USD	0,814	0,96589
Großbritannien/Pfund	1 GBP	1,07584	1,27564
Schweiz/Franken	100 CHF	82,5874	98,1869
Kanada/Dollar	1 CAD	0,61421	0,73129
Australien/Dollar	1 AUD	0,55653	0,66485
Japan/Yen	100 JPY	0,74766	0,89263
Dänemark/Kronen	100 DKK	12,0726	14,4907
Schweden/Kronen	100 SEK	8,67242	10,3093
Norwegen/Kronen	100 NOK	8,93801	10,5805
Polen/Zloty	100 PLN	20,6815	25,2465
Kroatien/Kuna	100 HRK	11,7784	14,8804
Thailand/Baht	100 THB	2,60341	3,4268
Ungarn/Forint	100 HUF	0,25882	0,33685
Tschech.Rep./Kronen	100 CZK	3,44038	4,34917
Türkei/Lira	1 TRY	0,13361	0,17714
V.A.Emirate/Dirham	1 AED	0,21033	0,27351
Brasilien/Real	100 BRL	17,8481	26,5377

Die Kurse weiterer Währungen können Sie am Schalter einsehen.
Für Währungsgeschäfte berechnen wir eine Provision laut Aushang.
For more exchange rates please ask at the counter.
For all transactions we charge a commission.

Die ReiseBank Mastercard®
Kaufen, aufladen, loslegen!

Op de borden van de instellingen in Nederland waar je vreemd geld kunt wisselen, staan de munten en de landen waar die munten gebruikt worden overal alleen in het Engels aangegeven. In de meeste andere landen is dat niet zo. Daar gebruikt men doorgaans daarvoor wel de eigen taal. Nu kunnen we wel met onze vinger naar die Nederlandse wisselkantoren wijzen, maar wanneer we toevallige voorbijgangers aanspreken over dit vreemde taalgedrag, krijgen we doorgaans weinig kritiek te horen. Leuk vindt men het meestal niet, maar ja, enig begrip is er toch wel. Na enig nadenken weet die voorbijganger wel een reden te bedenken om geen afkeuring te hoeven uitspreken over het ontbreken van zijn eigen taal. Daarmee is wel aangetoond dat de gemiddelde Nederlander, jammer genoeg, afgeleerd heeft om voor zijn eigen taal op te komen. Eigenlijk schaamt hij zich er een beetje voor om Nederlands-talig te zijn. Wat is daar nu aan te doen? Taalverdediging denkt dat een andere houding van de overheid, zoals van de ministers, met in de eerste plaats de minister-president en zeer speciaal natuurlijk het staatshoofd, zeer zouden helpen, maar van die zijde is niets te verwachten, integendeel. Zij geven juist het slechte voorbeeld en vaak met zichtbaar genoegen.

Amsterdam wordt overgenomen

Ons kaderlid Kees Ruig las in zijn lijfblad Het Parool van 1 februari een boeiend artikel over de stand van zaken van de verengelsing in de Nederlandse hoofdstad. In het artikel komen meningen daarover naar voren die zeer tegengesteld zijn.

Het Parool

Zo juicht hoogleraar stadsgeografie Sako Musterd het overgaan van Amsterdam op het Engels toe. Het zou de stad kosmopolitisch maken en nog aantrekkelijker voor westerse inwijkelingen. Dat zijn er inmiddels 125.000 en hun aantal stijgt rap. In hele delen van Amsterdam overheerst de Engelse taal, en omdat de overgebleven Nederlanders bijna allemaal goed Engels kunnen spreken, kwijnt daar het Nederlands weg. Jongeren zouden daar geen bezwaar tegen hebben omdat zij het Engels met de paplepel ingegoten krijgen (in het onderwijs red.).

Annette de Groot, oud-hoogleraar psychologie daarentegen, meent dat Engels alleen maar de schijn van wereldburgerschap geeft. In feite is het zeer provincialistisch. Een echte wereldburger leert de lokale taal en geeft daarmee aan, zich overal thuis te willen voelen. Annette de Groot is ook gevoelig voor de groeiende weerstand tegen het oprukkende Engels van de autochtone Amsterdammers. Die hebben namelijk een gezonde dosis chauvinisme. Zij zouden de indruk hebben dat hun taal, als wezenlijk onderdeel van hun identiteit, niet meer gewaardeerd wordt.

Vibeke Roeper, directeur van het Genootschap Onze Taal stelt zich in het artikel nogal neutraal op (wat we van dit genootschap wel gewend zijn red.) Zij vindt dat het tot de vrijheid van de instellingen in Amsterdam behoort om bijvoorbeeld bij naamgeving voor het Engels te kiezen. Toch toont ze wel enige zorg voor de ongemakkelijke positie, waarin Nederlandstalige Amsterdammers zich inmiddels bevinden. Zij voelen zich, volgens haar, meer en meer buitengesloten door al dat Engels en ze pleit ervoor dat degenen die bepalend zijn inzake het gebruik van Engels, rekening houden met de gevoelens van de echte "Mokummers"

In het artikel worden veel voorbeelden gegeven van de verengelsing, maar die zullen we u besparen; misschien was u net van plan, na het lezen van dit stuk, te gaan tafelen...

Één van de voorbeelden willen we u toch niet onthouden. Onlangs is besloten dat de Stadsschouwburg zal worden omgedoopt in "Internationaal Theater Amsterdam". Dat is nog wel Nederlands, maar kan met een pennenstreek worden verengels! "Stadsschouwburg" was kennelijk te moeilijk voor de westerse allochtonen.

Wegwijzer

Onze taalverdediger Jakob Grit werd in Hoek van Holland aangenaam getroffen door de aanblik van deze wegwijzer, waarop zeer ver weg gelegen steden in de Nederlandse spelling waren weergegeven.

Vervolg bladzijde 18

Aan een zekere taalstrijd valt in Nederland waarschijnlijk niet meer te ontkomen, willen we het Nederlands als cultuurtaal in stand houden. Als zodanig wordt onze taal vooral bedreigd op het terrein van de wetenschap.

Academische bevorderingen worden nu al bijna alleen nog gerelateerd aan publicaties in het Engels. Dat gebeurt ter wille van de internationalisering van het hoger onderwijs. Maar wat als zodanig gepresenteerd wordt, is in feite een verengelsing ervan. Wetenschappelijke communicatie in een enkele wereldtaal waar dat alles op termijn op uit loopt, dreigt daarmee de creatieve inbreng van andere talen en culturen voorgoed te smoren. Zodoende ontstaat meer en meer een Engelstalige monocultuur die iedere stimulans ontnemt de eigen taal als wetenschappelijke taal nog verder in stand te houden en te ontwikkelen.

Als het Nederlands verdwijnt zal dat niet echt zijn omdat het bedreigd was, maar omdat de bovenlaag van de Nederlandstalige gemeenschap dat zelf zo wilde, constateerde Jos Wilmots in zijn afscheidscollege in 1999. In die loyaliteit van de bovenlaag aan de eigen taal kan niet veel vertrouwen gesteld worden.

Nog erger!

In onze vorige Nieuwsbrief maakten we melding van (het zoveelste) taalverraad van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken. Wij toonden u het nieuwe Engelstalige beeldmerk, waarmee het Koninkrijk der Nederlanden sinds kort naar buiten treedt. Onze klacht, gericht aan het ministerie werd beantwoord door voorlichtster Irene Gerritsen:

"De Nederland Branding en het daarbij behorende beeldmerk richt zich op buitenlandse doelgroepen. Daarom is ervoor gekozen om een logo te ontwerpen in de 8 grootste buitenlandse talen."

NL Netherlands

NL オランダ

NL Pays-Bas

NL НИДЕРЛАНДЫ

NL Países Bajos

NL هولندا

NL Nederlandse

NL 荷兰

Zoals u kan zien blijkt het beeldmerk niet alleen in het Engels te zijn ontworpen, maar ook in het Arabisch, Duits, Frans, Japans, Mandarijn (Chinees), Russisch en Spaans. Een negende uitgave in het Nederlands kon er niet van af!

Het gevolg is nu wel dat wanneer een vertegenwoordiging van het Koninkrijk der Nederlanden ergens aanwezig is, bijvoorbeeld op een beurs, een jaarmarkt of een congres in Gent of Antwerpen, de bezoekers het beeldmerk in het Engels, het Frans of het Duits te zien zullen krijgen. Nu weten de inwoners van die steden zo langzamerhand ook wel dat Nederland door gefrustreerde zelfhaters bestuurd wordt, maar wat zal de reactie zijn van Franstalige Brusselaars wanneer dat beeldmerk op een bijeenkomst in Brussel wordt vertoond? Juist, die zullen denken: "Ach, als de Nederlanders het niet meer de moeite waard vinden om hun eigen taal te gebruiken, waarom zouden wij ons dan nog iets aantrekken van hun Belgische taalgenoten." Het Nederlandse ministerie van Buitenlandse zaken, is een schande voor Nederland en een gevaar voor de Nederlandse taal!

Minister Kaag (D66), verantwoordelijk voor dit taalverraad

Waarom is de standaardtaal zo belangrijk?

Onder deze naam werd op 30 november 2019 een symposium gehouden, georganiseerd door de afdeling Vlaanderen van het ANV (Algemeen Nederlands Verbond). Sprekers waren historicus Roberto Dagnino, docent Nederlands in Straatsburg en emeritus-hoogleraar Duits aan de Universiteit van Leuven Luc Draye. Plaats van handeling: Sint-Niklaas.

De standaardtaal staat blijkbaar ter discussie. Hoe komt dat? Wie ijvert voor meer samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen is een gemeenschappelijke taalstandaard uiteraard genegen. Ook voor de burger die verder niet bijster veel belangstelling voor die taal heeft, is die standaard ter zake doende. Hoe kan hij verstaanbaar blijven binnen de eigen gemeenschap als iedereen zijn eigen variant gaat spreken? En welke taal moeten de nieuwkomers in ons land aanleren? Dit was de insteek van de bijeenkomst.

De eerste spreker deed onderzoek naar het debat over de standaardtaal in de negentiende eeuw. Het was opvallend hoe bepaalde kwesties sindsdien opnieuw actueel zijn geworden. De norm opleggen of naar het volk luisteren? De twijfel tussen Noord-Nederland en Zuid-Nederland met uiteindelijk de keuze voor een Nederlands met ook Vlaamse accenten.

Luc Draye vergeleek de situatie van het Nederlands met die van het Duits. Ook in het Duitse taalgebied is het aanleren van de standaardtaal een opgave, maar men gaat die niet uit de weg. Het nut van de standaardtaal staat in het Duitstalige gebied niet ter discussie. Zowel in Oostenrijk als in Zwitserland blijft men, ondanks de grote verschillen, zeggen dat men Duits spreekt. En niet Oostenrijks of Zwitsers. Draye besluit met te stellen dat er naar het voorbeeld van het Duitse taalgebied bij ons grotere taalpolitieke en educatieve inspanningen nodig zijn. De Taalunie moet hierin haar rol opnemen en, dit in samenwerking met de academische wereld, afstand nemen van de louter beschrijvende en afwachtende houding.

Als sluitstuk van het colloquium volgde nog een presentatie door Peter Debrabandere met als titel: 'Naar een herwaardering van het Standaardnederlands in het Vlaamse onderwijs'. Met gemengde gevoelens stelde hij vast dat we naar een gescheiden ontwikkeling gaan. Toch hebben we eerder gekozen voor een en hetzelfde Standaardnederlands. Wat het onderwijs in Vlaanderen betreft, pleitte de spreker voor een 'didactiek van de vreemde taal' voor het aanleren van het Standaardnederlands. Dat maakt een aanpak op basis van tegenstellingen mogelijk. Zo wordt het Nederlands vergeleken met de dialecten en de tussentaal. Die methode zal veel doeltreffender zijn dan de huidige 'didactiek van de

moedertaal'. Laten we hopen dat de methode van Peter Debrabandere doeltreffend is. We zijn in elk geval blij dat hier een voorstander van de standaardtaal aan het woord is. Die standaard komt steeds vaker onder vuur te liggen van mensen die willen dat niet alleen de standaardtaal aan bod komt, maar ook de varianten. Dat kan van alles zijn. Een dialect, een minderhedentaal enz. Deze discussie speelt met name in Vlaanderen. Het gaat daar om de vraag welke rol de tussentaal moet spelen. De tussentaal is een mengeling van Standaardnederlands en dialect. De voorstanders van taalvariatie vinden dat de tussentaal een grotere rol moet spelen, ook in het onderwijs. Een van de redeneringen is dat het Standaardnederlands te stijf en te afstandelijk klinkt, niet alleen voor de leerlingen, maar ook voor de leraren. Het onderwijs zou niet doeltreffend zijn, omdat de taal een hindernis vormt.

Taalverdediging vindt dit een onzinnige en onwetenschappelijke redenering. Voorop dient te staan wat er afgesproken is. Er is afgesproken dat er een en dezelfde standaardtaal zal zijn. Daar is de Nederlandse Taalunie voor opgericht. Dat die veel te weinig doen om dat doel te bereiken, doet niet af aan de gemaakte afspraken. Mensen die pleiten voor meer tussentaal, pleiten in feite voor twee standaarden Nederlands, een in Vlaanderen en een in Nederland. Taalverdediging is hier fel op tegen. Er mogen in de gemeenschappelijke standaardtaal wel Nederlandse en Vlaamse elementen voorkomen, zoals dat ook in Duitsland en Frankrijk het geval is, maar er moet een standaardtaal blijven. De tussentaal mag geen plek krijgen in de scholen. Wij zien ook geen praktische bezwaren om de standaard te handhaven. Leraren en leerlingen zullen iets harder moeten werken om het doel te bereiken. De overheid in Vlaanderen kan en moet hier op toezien. Evenals de Taalunie.

'De positie van het Nederlands in 2019. Resultaten van het eerste vervolgonderzoek naar de Staat van het Nederlands'. Dit is de titel van een nieuwsbericht van de Taalunie van 17 september 2019, waarvan wij hieronder een samenvatting laten volgen.

Met de Staat van het Nederlands laat de Taalunie elke twee jaar het gebruik van het Nederlands en andere talen middels een enquête onderzoeken in sociale situaties. In Nederland en België is in 2018 een aantal situaties opnieuw bekeken (sociaal verkeer, sociale media en hoger onderwijs) en is deze keer ook aandacht besteed aan kennis en gebruik van dialecten en regionale talen.

In Nederland en België blijft het Nederlands de dominante taal in het sociaal verkeer. Een percentage van 85 van de Nederlandse respondenten zegt altijd Nederlands te spreken met familie, vrienden en bekenden, en onder Vlaamse respondenten is dat 91%. Op sociale media neemt het gebruik van En-

gels naast Nederlands in zowel Nederland als Vlaanderen af. In Nederland van 27% naar 23,6% , in Vlaanderen van 25% naar 23%. In Nederland zegt een op de drie respondenten een dialect of een vorm tussen Nederlands en een dialect te spreken, in Vlaanderen is dat twee op drie. Uit het eerste onderzoek in 2016 bleek dat het hoger onderwijs vooral in Nederland, in de masteropleidingen en aan de technische universiteiten, sterk aan het verengelsen was en dat wetenschappelijke artikelen en proefschriften nauwelijks nog in het Nederlands werden gepubliceerd. Aan de Nederlandse universiteiten is het exclusieve gebruik van het Engels nog toegenomen van 10,4% in 2016 naar 20% in 2018. Tegelijkertijd neemt het maatschappelijk draagvlak voor hoger onderwijs in een andere taal dan het Nederlands af van 60,9% naar 54,5% . Aan de Vlaamse universiteiten is er geen significante stijging in het exclusieve gebruik van Engels, maar neemt het maatschappelijke draagvlak voor hoger onderwijs in een andere taal dan het Nederlands juist toe, van 71,1% in 2016 naar 75,3% in 2018.

Op basis van de uitkomsten van het onderzoek naar de Staat van het Nederlands kan de Taalunie wetenschappelijk onderbouwde uitspraken doen over het gebruik van het Nederlands en andere talen binnen onze samenleving. Zo kan ze ontwikkelingen in het talengebruik van mensen opvolgen en bekijken waar eventueel nieuw beleid nodig is om de positie van het Nederlands te behouden of te verstevigen.

Net zoals na de nulmeting in 2016 kunnen we na de eerste herhaling van het onderzoek in Nederland en België vaststellen dat het in het algemeen goed gaat met het Nederlands. In Nederland en Vlaanderen blijft het de dominante taal in het sociale verkeer. Tot slot blijft het gebruik van Nederlands in het hoger onderwijs en de wetenschapswereld een punt van zorg. Als we het Nederlands als volwaardige taal willen behouden, dan moet het in alle vakgebieden blijvend worden gebruikt.

Deze conclusie van de Taalunie is verbazingwekkend. Eerst zeggen dat het in het algemeen goed gaat en vervolgens zeggen dat de ontwikkeling in het hoger onderwijs een punt van zorg blijft. Dit is niet alleen tegenstrijdig, maar ook onjuist. Het gaat helemaal niet goed met het gebruik van het Nederlands in het algemeen. De Taalunie is blijkbaar tevreden met het Nederlands als huis-, tuin- en keukentaal. En is de positie in het hoger onderwijs niet meer dan een punt van zorg? Nee, de toestand is dramatisch! Bovendien roepen de cijfers van het rapport vragen op. Uit het voorgaande blijkt wederom dat de Taalunie haar rol niet vervult. Een ding is wel zeker, als de Taalunie doorgaat met dit soort weggijken, zal eens de dag komen dat ze overbodig wordt verklaard.

Tiny Forest (2)

We hebben al eerder aandacht geschonken aan de naam die sommige Zuid-Hollandse gemeenten geven aan kleine plantsoenen. Die naam is: "Tiny Forest". Onze aanhanger, de heer Remken uit Rotterdam stuurde ons een knipsel uit het Algemeen Dagblad waaruit blijkt dat er weer enkele van deze kleine bosjes zijn bijgekomen, te weten in Schiedam, Hoekse Waard en Vlaardingen. Waarom de bestuurders van deze plaatsen aan deze bosjes een Engelse naam hebben gegeven weten wij niet. Misschien weten zij het zelf ook niet. Zouden ze al zo ver heen zijn dat ze het normaal vinden? Misschien wel.

Foto: GroenLinks

Volgens ons is dat niet normaal. Het beste bestrijdingsmiddel tegen deze verengelsing is, er bij de gemeente bezwaar tegen in te dienen en daarover een brief naar de plaatselijke nieuwsbladen te sturen en natuurlijk naar de gemeenteraad. Dat is voor de gemeente hinderlijk omdat er dan door de ambtenaren smoezen moeten worden verzonnen om die Engelse naam te rechtvaardigen en die raken vaak kant nog wal. Met die smoezen kan de bezwaarmaker dan naar buiten treden, bijvoorbeeld door ze op te sturen naar de Nieuwsbrief Taalverdediging. Die Nieuwsbrief wordt verspreid over alle media en dat vindt de betreffende ambtenaar vast niet leuk!

Taalontspoord

Wie in Nederland de trein pakt naar Duitsland, bijvoorbeeld die naar Aken, ziet op de vertrekborden niet Aken staan, maar Aachen, Zo is het ik met steen als: Berlijn(Berlin), Emmerik(Emmerich), Frankfort (Frankfurt) Keulen(Köln) enzovoort. Van de stationsbeheerder Pro-Rail mag niemand meer weten hoe genoemde steden in het Nederlands heten. In Duitsland denkt men daar, omgekeerd, heel anders over, getuige dit vertrekbord op het Duitse spoorwegstation van Duisburg.

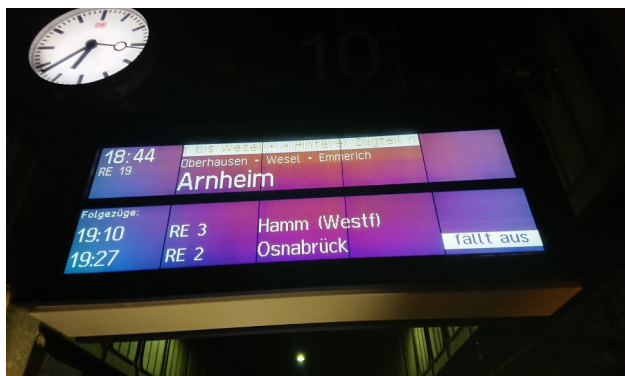

Foto: Jakob Grit

Vertaalwoordjes

In een van onze vorige nieuwsbrieven heeft onze vertaalgroep aan de lezers gevraagd of zij zelf ook goede vertalingen wisten van in onze taal binnengesloopen Engelse woorden. Hieronder de bijdrage van onze trouwe taalverdediger Jenö Sebök:

Brainstormen	Breinstoeien
Barbecue	Braai (Zuid-Afrikaans)
Booby trap	Strikbom
Breaking news	Nieuws, heet van de naald
Call center	Belbureau
Disclaimer	Vrijwaring
Disproportioneel	Onevenredig
Fade away	Vervagen
Fast food	Snelvoer

Focus	Richtpunt
Inchecken	Aanmelden
Last but not least	Niet te vergeten
Nordic walking	Prikstoklopen
Oneliner	Trefzin
Penthouse	Dakwoning
Recyclen	Hergebruiken
Updaten	Bijwerken
Water management	Waterbeheer
Wet land	Waterlandschap

Van onze taalverdediger Cees van Gils ontvingen we op de valreep nog een actueel vertaalwoord:

Lock down	Vergrendeling
-----------	---------------

STICHTING TAALVERDEDIGING

Postbus 7837, 1008 AA Amsterdam
 E-post: info@taalverdediging.nl
 Webstek: <http://www.taalverdediging.nl>
 Voorzitter: M.R. Bas, secretaris: T. Hoevers,
 penningmeester: D.S.P. Mantione,
 plaatsvervangend penningmeester:
 M.C. Heitmeier

Bankrekening:
 NL86INGB0007412861 te Voorschoten

Het begunstigersbedrag met abonnement
 Nieuwsbrief is vanaf €15,- per jaar
 Giften zijn dikwijls voor Nederlandse ingezetenen aftrekbaar bij de belasting.

De Stichting is erkend als
 Algemeen Nut Beogende Instelling
 Stichting Taalverdediging is statutair politiek,
 godsdienstig en maatschappelijk neutraal
 en ontvangt geen overheidssubsidie

ISSN: 2211-5013